

შპს „მაგთიკომი“

შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვითი სახელმძღვანელო

შინაარსი

- 1. შესავალი ..... -
- 2. პოლიტიკა..... -
- 3. მოქმედების სფერო ..... -
- 4. შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვითი მართვის სისტემა..... -
- 5. პასუხისმგებლობები..... -
- 6. კონტრაქტორები ..... -
- 7. ვიზიტორების მართვა ..... -
- 8. კონსულტაციები და შრომის უსაფრთხოების საკითხებში დასაქმებულთა მონაწილეობა..... -
- 9. რისკების შეფასება და მართვა..... -
- 10. დასაქმებულთა და სხვა პირთა ინფორმირება..... -
  - 10.1 ტრენინგები და ინსტრუქტაჟები..... -
  - 10.2 სამუშაო სივრცეში მოყოფი სხვა პირების ინფორმირება..... -
  - 10.3 დასაქმებულთა და სხვა პირთა ინფორმირება უსაფრთხოების ნიშნებითა და მონიშვნებით..... -
- 11. ზედამხედველობა..... -
- 12. კოლექტიური და ინდივიდუალური დაცვის საშუალებები ..... -
  - 12.1 კოლექტიური დაცვის საშუალებები ..... -
  - 12.2 ინდივიდუალური დაცვის საშუალებები..... -
- 13. საზოგადოების ჯანმრთელობა და უსაფრთხოება..... -
- 14. დასაქმებულთა სავალდებულო სამედიცინო შემოწმება ..... -
- 15. შენობა-ნაგებობებში განთავსებული სამუშაო სივრცის ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების უზრუნველყოფა..... -
- 16. შემოწმებები და მონიტორინგი..... -
  - 16.1 სამუშაო ადგილებზე მიკროკლიმატის მაჩვენებლებისა და სხვა მახასიათებლების მონიტორინგი ..... -
  - 16.2 ალკოჰოლური და ნარკოტიკული საშუალებების სამუშაო სივრცეში მოხმარების კონტროლი ..... -
  - 16.3 მიმდინარე სამუშაოებისა და სამუშაო ადგილების მონიტორინგი ..... -
  - 16.4 კოლექტიური და ინდივიდუალური დაცვის საშუალებების შემოწმება..... -
  - 16.5 სამუშაო ადგილების/ტექნიკის შემოწმება..... -
- 17. სამუშაოების უსაფრთხოება ..... -
  - 17.1 სამუშაოებზე დასაქმებულების დაშვება ..... -
    - 17.1.1 მოთხოვნები სამუშაოს დაწყებამდე ..... -
    - 17.1.2 უსაფრთხოების მოთხოვნები სამუშაოს წარმოებისას ..... -

17.1.3	უსაფრთხოების მოთხოვნები სამუშაოს დასრულებისას.....	-
17.2	სიმაღლეზე მუშაობა	-
17.2.1	სიმაღლეზე მუშაობის უსაფრთხოების ზოგადი მოთხოვნები.....	-
17.2.2	გადასატანი კიბეების გამოყენებისას სავალდებულო უსაფრთხოების შემდეგი წესების დაცვა:.....	-
17.2.3	ამწე-კალათებით მუშაობისას საჭიროა უსაფრთხოების შემდეგი წესების დაცვა:.....	-
17.2.4	საბაზო სადგურების ანძებზე მუშაობისას სავალდებულოა უსაფრთხოების შემდეგი წესების დაცვა:.....	-
17.2.5	სამაშველო გეგმა	-
17.3	მიწის სამუშაოები	-
17.4	ბეტონის სამუშაოები.....	-
17.5	პორტატული ინსტრუმენტების უსაფრთხო ექსპლუატაცია.....	-
17.6	ელექტროუსაფრთხოება	-
17.7	რადიოსიხშირული ველის ზონაში მუშაობა.....	-
17.8	ცხელი სამუშაოები	-
17.9	ამწე სამუშაოები.....	-
17.10	ხელით დატვირთვა-გადმოტვირთვა	-
17.11	სახიფათო მასალებისა და ნივთიერებების უსაფრთხოება.....	-
17.12	სატრანსპორტო საშუალებებისა და სამუშაო ტექნიკის უსაფრთხო ექსპლუატაცია.....	-
17.13	მონიტორინგ მოწყობილობებთან მუშაობისას უსაფრთხოებისა და ჯანმრთელობის დაცვის მინიმალური მოთხოვნები ..	-
18.	გარემოს დაცვა.....	-
18.1	ემისიების პრევენცია.....	-
18.2	მიწისა და წყლის დაბინძურების პრევენცია.....	-
18.3	ნარჩენების მართვა	-
18.4	ხმაური და მტვერი	-
18.5	ელექტრომაგნიტური ველის ზემოქმედების კონტროლი	-
19.	შენობა-ნაგებობების უსაფრთხოება	-
19.1	ხანძარსაწინააღმდეგო უსაფრთხოება	-
19.2	საგანგებო სიტუაციებზე რეაგირება და ევაკუაცია.....	-
20.	პასუხისმგებლობა უსაფრთხოებისა და გარემოს დაცვის წესების დარღვევისათვის	-
21.	სამუშაო სივრცეში მომხდარი უბედური შემთხვევები და ინციდენტები.....	-
21.1	უბედური შემთხვევების სახეები.....	-
21.2	უბედური შემთხვევის შეტყობინება	-
21.3	შემთხვევის შესახებ შესაბამისი ორგანოების ინფორმირება.....	-
21.4	უბედური შემთხვევების მოკვლევა.....	-
22.	დასაქმებულთა უზრუნველყოფა უბედური შემთხვევის დაზღვევით	-
23.	სადავო საკითხების მართვა	-
24.	ცვლილებების მართვა.....	-

1. შესავალი

წინამდებარე სახელმძღვანელოს მიზანია, განსაზღვროს შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვითი წესები, ინსტრუქციები და პროცედურები რომლებიც უზრუნველყოფს შპს „მაგთიკომის“ (შემდგომი - კომპანია) საქმიანობასთან დაკავშირებული რისკების აღმოფხვრას, შემცირებასა და კონტროლს, რათა თავიდან იქნეს აცილებული საწარმოო ტრავმები, უბედური შემთხვევები და გარემოზე მავნე ზემოქმედება.

წინამდებარე სახელმძღვანელოს შემუშავებულია საქართველოს შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის საფუძველზე.

2. პოლიტიკა

შპს „მაგთიკომის“ ხელმძღვანელობა მოწოდებულია უზრუნველყოს თანამშრომლების, კონტრაქტორებისა და იმ პირთა ჯანმრთელობა და უსაფრთხოება, ვინც შესაძლოა დაზარალდეს კომპანიის საქმიანობის შედეგად. ხელმძღვანელობა ასევე მოწოდებულია თავიდან აიცილოს გარემოზე მავნე ზემოქმედება.

შპს მაგთიკომის მიზანია, საქმიანობა წარმართოს უბედური შემთხვევების, სხეულის დაზიანებებისა და გარემოზე მავნე ზემოქმედების გარეშე. აღნიშნული მიზნების მისაღწევად შპს „მაგთიკომის“ ხელმძღვანელობა:

- დანერგავს შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვით მართვის ეფექტურ სისტემას და უზრუნველყოფს მის მუდმივ გაუმჯობესებას;
- უზრუნველყოფს ყველა საჭირო რესურს (ფინანსური, ადამიანური და ა.შ.) აღნიშნული სისტემის გამართული მუშაობისათვის;
- უზრუნველყოფს შრომის უსაფრთხო გარემოსა და პირობებს;
- კომპანიის საქმიანობას წარმართავს საკანონმდებლო მოთხოვნებისა და სტანდარტების შესაბამისად;
- უზრუნველყოფს კომპანიის საქმიანობასთან დაკავშირებული საფრთხეების იდენტიფიცირებას, რისკების შეფასებას და ეფექტურ მართვას;
- უზრუნველყოფს თანამშრომელთა ინფორმირებას მათ საქმიანობასთან დაკავშირებული საფრთხეებისა და საჭირო პრევენციული ღონისძიებების შესახებ;

შრომის უსაფრთხოება და გარემოზე ზრუნვა არის როგორც შპს „მაგთიკომის“ თანამშრომლების, ისე კონტრაქტორების პასუხისმგებლობა. თითოეული ადამიანი, რომელიც ჩართულია კომპანიის საქმიანობაში, ვალდებულია დაიცვას კომპანიის მიერ დადგენილი შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვითი წესები, იზრუნოს საკუთარ და სხვების უსაფრთხოებაზე და დაიცვას გარემო. ხელმძღვანელი პირები და მენეჯერები პასუხისმგებელი არიან, ხელი შეუწყონ დაქვემდებარებულ თანამშრომლებს, წარმართონ თავისი საქმიანობა უსაფრთხოდ და გარემოზე მავნე ზემოქმედების გარეშე.

შპს „მაგთიკომი“ აცნობიერებს საზოგადოების ჯანმრთელობასთან და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებულ პასუხისმგებლობას და აცხადებს მზადყოფნას, მიიღოს ყველა საჭირო ზომა, რათა მინიმუმამდე დაიყვანოს ის რისკები რომლებიც შესაძლოა დაემუქროს საზოგადოებას ან მის გარკვეულ ჯგუფს კომპანიის საქმიანობის შედეგად.

პერიოდულად კომპანიის ხელმძღვანელობის მიერ მოხდება აღნიშნული პოლიტიკის გადახედვა, რათა იგი დარჩეს ორგანიზაციის საქმიანობასთან და მიზნებთან შესაბამისობაში.

შპს „მაგთიკომის“ შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვითი პოლიტიკა საჯაროა და ხელმისაწვდომი ყველა დაინტერესებული ორგანიზაციისა თუ პირისათვის.

3. მოქმედების სფერო

წინამდებარე დოკუმენტი ვრცელდება კომპანიის მიერ განხორციელებულ ნებისმიერ საქმიანობაზე და სავალდებულოა შესასრულებლად, როგორც კომპანიის, ისე კონტრაქტორი და ქვეკონტრაქტორი ორგანიზაციებისა თუ პირებისათვის.

4. შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვითი მართვის სისტემა

შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოს დაცვის მართვის სისტემა წარმოადგენს კომპანიის კორპორატიული მართვის სისტემის მნიშვნელოვან ელემენტს და უზრუნველყოფს კომპანიის საქმიანობასთან დაკავშირებული სიცოცხლის, ჯანმრთელობისა და გარემოსათვის საშიში რისკების ეფექტურ კონტროლსა და მართვას.

აღნიშნული სისტემა ეფუძნება მუდმივი სრულყოფისა და გაუმჯობესების პრინციპს. სისტემის მუშაობის პროცესი შედგება ოთხი ძირითადი ეტაპისაგან:

1. დაგეგმვა;
2. განხორციელება;
3. შემოწმება და კონტროლი;
4. გაუმჯობესება;

თითოეული ეტაპი წარმოადგენს შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოს დაცვის მართვის სისტემის მნიშვნელოვან ელემენტს და მათი ეფექტურობა უზრუნველყოფს მთლიანი სისტემის ეფექტურობას.

5. პასუხისმგებლობები

კომპანიის თითოეულმა თანამშრომელმა უნდა გააცნობიეროს მისი პასუხისმგებლობა შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოს დაცვის კუთხით, ვინაიდან შრომის უსაფრთხოება და გარემოზე ზრუნვა წარმოადგენს ყველა თანამშრომლის პასუხისმგებლობას.

კომპანიის მენეჯმენტი პასუხისმგებელია:

- უზრუნველყოს კომპანიის საქმიანობის შესაბამისობა შრომის უსაფრთხოების სფეროში საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი სამართლებრივ ნორმებთან და წესებთან;
- უზრუნველყოს შრომის უსაფრთხო გარემო;
- უზრუნველყოს პერსონალის ინფორმირება მათ საქმიანობასთან დაკავშირებული საფრთხეებისა და პრევენციული ღონისძიებების შესახებ;
- უზრუნველყოს ყველა საჭირო რესურსი შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვითი მართვის სისტემის გამართული მუშაობისათვის.

ხელმძღვანელი და ზედამხედველი პირები პასუხისმგებლები არიან:

- სამუშაოზე დაუშვან მხოლოდ ის პირები, რომელთაც გააჩნიათ შესაბამისი ცოდნა და გავლილი აქვთ შესაბამისი შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვითი ტრენინგები/ინსტრუქტაჟები;
- დარწმუნდნენ, რომ დაქვემდებარებული დასაქმებულები უზრუნველყოფილნი არიან შესაბამისი ინდივიდუალური დაცვის საშუალებებით;
- დარწმუნდნენ, რომ დაქვემდებარებული დასაქმებულები უზრუნველყოფილნი არიან შესასრულებელი სამუშაოს შესაბამისი და გამართული სამუშაო ინვენტარით, იარაღებით, ტექნიკითა თუ სხვა საშუალებებით;
- შეაჩერონ სამუშაოები, თუ სამუშაო ან გარემო პირობები (მოუწესრიგებელი სამუშაო უბანი, ცუდი ამინდი, არასათანადო განათება და ა. შ) აშკარა საფრთხეს უქმნის დასაქმებულების ან/და სხვა პირების სიცოცხლესა და ჯანმრთელობას, ან შესაძლებელია გარემოზე მავნე ზემოქმედება;
- უზრუნველყონ დაქვემდებარებულ სტრუქტურულ ერთეულებში/დასაქმებულებთან დაკავშირებით მომხდარი უბედური შემთხვევების, გარემოზე მავნე ზემოქმედების თუ სხვა ტიპის ინციდენტების შესახებ შრომის უსაფრთხოების სამსახურის ინფორმირება;
- უზრუნველყონ დაქვემდებარებული თანამშრომლების ინფორმირება შრომის უსაფრთხოების კუთხით სიახლეების, რეკომენდაციებისა და ცვლილებების შესახებ;
- იქონიონ მჭიდრო კომუნიკაცია შრომის უსაფრთხოების სამსახურთან შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვით საკითხებზე, რომლებიც დგას მათდამი დაქვემდებარებულ სტრუქტურული ერთეულების წინაშე.

თითოეული დასაქმებული პასუხისმგებელია:

- დაიცვას დადგენილი შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვითი წესები, ინსტრუქციები და პროცედურები;
- შეასრულოს სამუშაო, მართოს და გამოიყენოს სამუშაო ტექნიკა, გამოიყენოს მასალები, საშიში ნივთიერებები და სხვა საშუალებები დამსაქმებლის ინსტრუქციებისა და მუშაობისას მიღებული ცოდნისა და კვალიფიკაციის შესაბამისად;
- მართოს სპეციალური წესების მიხედვით განსაზღვრული, მომეტებულ საფრთხესთან დაკავშირებული სამუშაო ტექნიკა და შეასრულოს სამუშაო მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ აქვს შესაბამისი მოწმობა (ასეთის საჭიროების შემთხვევაში) და სამუშაოს შესრულების დავალება მიღებული აქვს უშუალო ხელმძღვანელისგან;
- თვითნებურად არ გამორთოს, არ შეცვალოს ან არ მოხსნას სამუშაო ტექნიკის, აპარატის, ინსტრუმენტის, დანადგარის ან აღჭურვილობის უსაფრთხოებისა და ჯანმრთელობის დამცავი მოწყობილობები და აღნიშნული მოწყობილობები დანიშნულებისამებრ გამოიყენოს;
- გამოიყენოს სამუშაოების შესაფერისი ინდივიდუალური დაცვის საშუალებები დადგენილი ინსტრუქციების შესაბამისად და გაუმფრთხილდეს მათ;
- დაუყოვნებლივ მოახდინოს უშუალო ხელმძღვანელის, შრომის უსაფრთხოების სამსახურის ან სხვა პასუხისმგებელი პირის ინფორმირება ნებისმიერი გარემოების ან/და ხარვეზის შესახებ, რომელსაც შეუძლია საფრთხე შეუქმნას მის ან სხვების სიცოცხლესა და ჯანმრთელობას, ან ზიანი მიაყენოს გარემოს, აგრეთვე თავისი შესაძლებლობის ფარგლებში მონაწილეობა მიიღოს ამ ხარვეზის აღმოფხვრაში;
- დაესწროს დამსაქმებლის მიერ ორგანიზებულ შრომის უსაფრთხოების შესახებ ტრენინგებსა და საინფორმაციო შეხვედრებს;
- გაიაროს პროფილაქტიკური სამედიცინო გამოკვლევები იმ სამუშაოსთან დაკავშირებით, რომლის შესრულებისთვისაც აღნიშნული გამოკვლევების გავლა აუცილებელია საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად;

- არ გამოცხადდეს სამუშაოზე ალკოჰოლური, ნარკოტიკული, ტოქსიკური ან ფსიქოტროპული სიმთვრალის მდგომარეობაში და სამუშაოს შესრულებისას არ მოიხმაროს ასეთი მდგომარეობის გამომწვევი ნივთიერებები;
- თავისი შესაძლებლობის ფარგლებში, მომზადებისა და ჩატარებული ტრენინგებისა და ინსტრუქტაჟების შესაბამისად იზრუნოს საკუთარი უსაფრთხოებისა და ჯანმრთელობის დაცვაზე, აგრეთვე იმ პირების უსაფრთხოებისა და ჯანმრთელობის დაცვაზე, რომლებსაც შესაძლოა ზიანი მიადგეთ მისი ქმედების ან უმოქმედობის შედეგად.

შრომის უსაფრთხოების სამსახური პასუხისმგებელია:

- უზრუნველყოს შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვითი მართვის სისტემის გამართული მუშაობა;
- უზრუნველყოს მენეჯმენტის ინფორმირება შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის მიმართულებით განხორციელებულ ცვლილებებთან დაკავშირებით და კომპანიის საქმიანობის კანონმდებლობის მოთხოვნებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფისათვის გასატარებელი ღონისძიებების შესახებ;
- შეიმუშოს და განაახლოს შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოს დაცვის წესები, ინსტრუქციები და პროცედურები და უზრუნველყოს მათი საქართველოს კანონმდებლობასთან შესაბამისობა;
- შეიმუშაოს საჭირო დოკუმენტები და სამუშაო ფორმები;
- უზრუნველყოს შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვით საკითხებზე ტრენინგების დაგეგმვა, ჩატარება და აღრიცხვა;
- უზრუნველყოს რისკების შეფასების პროცესის წარმართვა, კორდინაცია და შესაბამისი დოკუმენტაციის წარმოება/განახლება.
- განახორციელოს სამუშაო ადგილების (შენობა-ნაგებობების და სამუშაო უბნების) მონიტორინგი და მოახდინოს მენეჯმენტის ინფორმირება მონიტორინგის შედეგებისა და გამოვლენილი ნაკლოვანებების აღმოფხვრისათვის საჭირო ღონისძიებების შესახებ. განახორციელოს მაკორექტირებელი ღონისძიებების შესრულების მონიტორინგი;
- მონაწილეობა მიიღოს უბედური შემთხვევებისა და სხვა ტიპის ინციდენტების მოკვლევის პროცესში და უზრუნველყოს შემთხვევების აღრიცხვა და ანგარიშგება კანონმდებლობით დადგენილი წესის შესაბამისად;
- გაუწიოს სტრუქტურული ერთეულებს მეთოდური და სხვა ტიპის დახმარება და კონსილტაცია შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოს დაცვის საკითხებთან დაკავშირებით.

6. კონტრაქტორები

ვინაიდან კომპანიის მიერ წარმოებული სამუშაოების ნაწილი მოითხოვს კონტრაქტორების ჩართვას სამუშაო პროცესში, კონტრაქტორების დაქირავების პროცესში განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს პოტენციური კონტრაქტორის გამოცდილებას, იმიჯს და კომპანიის მიერ დადგენილი შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვითი მოთხოვნების შესრულების შესაძლებლობას.

კონტრაქტორები ვალდებული არიან:

- სამუშაოები აწარმოონ საქართველოს კანონმდებლობით, წინამდებარე სახელმძღვანელოთი და კომპანიის შესაბამისი ინსტრუქციებით დადგენილი წესების შესაბამისად;
- უზრუნველყონ სამუშაო ადგილის უსაფრთხოება;
- მოთხოვნის შემთხვევაში, წარმოადგინონ შესასრულებელი სამუშაოს შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვითი გეგმა, რომელიც არ უნდა ეწინააღმდეგებოდეს საქართველოს კანონმდებლობასა და წინამდებარე სახელმძღვანელოს.
- კანონმდებლობით დადგენილი წესით განახორციელონ შესასრულებელ სამუშაოებთან დაკავშირებული საფრთხეების იდენტიფიცირება, რისკების შეფასება და შესაბამისი დოკუმენტის შემუშავება.
- ტრენინგების/ინსტრუქტაჟების საშუალებით უზრუნველყონ თანამშრომელთა ინფორმირება სამუშაოსთან დაკავშირებული საფრთხეებისა და მათი პრევენციისათვის საჭირო ღონისძიებების შესახებ;
- უზრუნველყონ თანამშრომლები შესაბამისი ინდივიდუალური დამცავი აღჭურვილობით;
- სამუშაოების წარმოებისას არ მიაყენონ ზიანი გარემოს;
- შეაჩერონ ნებისმიერი სამუშაო, რომელიც აშკარა საფრთხეს უქმნის ადამიანების ჯანმრთელობასა და სიცოცხლეს, ან გამოიწვევს გარემოზე მავნე ზემოქმედებას;

თუ სამუშაოები მოითხოვს ქვეკონტრაქტორების ჩართვას, კონტრაქტორები ვალდებული არიან უზრუნველყონ ქვეკონტრაქტორების მიერ შემოთავაზებული მოთხოვნების დაკმაყოფილება.

კომპანია კონტრაქტორების ზედამხედველობასა და კონტროლს განახორციელებს პერიოდული შემოწმებების გზით. დადგენილი მოთხოვნების შეუსრულებლობა და ან არაჯეროვანი შესრულება გამოიწვევს კონტრაქტორების მიმართ შესაბამისი ღონისძიებების გატარებას თანამშრომლობის შეწყვეტის ჩათვლით.

7. ვიზიტორების მართვა

კომპანიის კუთვნილ შენობა-ნაგებობასა და შენობების იმ ნაწილებში ვიზიტორის დაშვება, რომლებიც არ გამოიყენებენ საჯარო სივრცედ, უნდა მოხდეს მხოლოდ კომპანიის შინაგანაწესით გათვალისწინებული წესით.

- კომპანიის დასაქმებული, რომელთანაც იმყოფება ვიზიტორი, ვალდებულია:
- ვიზიტის მთელი დროის განმავლობაში არ დაუშვას ვიზიტორის გადაადგილება მისი ან მის მიერ განსაზღვრული თანმხლები პირის გარეშე;
- უზრუნველყოს ვიზიტორის აღჭურვა კონკრეტული სამუშაო ადგილისათვის დადგენილი ინდივიდუალური დაცვის საშუალებებით;
- ვიზიტორები ვალდებული არიან:
- დაიცვან დადგენილი შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვითი წესები;
- დაემორჩილონ პასუხისმგებელი პირისა და თანმხლები პირის მოთხოვნებსა და მითითებებს;
- დაემორჩილონ უსაფრთხოების ნიშნების მოთხოვნებს.

8. კონსულტაციები და შრომის უსაფრთხოების საკითხებში დასაქმებულთა მონაწილეობა

კომპანიასა და დასაქმებულებს შორის შრომის უსაფრთხოების საკითხებზე კონსულტაციების, ეფექტიანი თანამშრომლობისა და კომუნიკაციის განხორციელების მიზნით დასაქმებულებს შეუძლიათ დასაქმებულთაგან აირჩიონ შრომის უსაფრთხოების საკითხებში დასაქმებულთა წარმომადგენელი. პირი დასაქმებულთა წარმომადგენლად შეიძლება აირჩეს და დაინიშნოს მხოლოდ მისი თანხმობის შემთხვევაში. დასაქმებულთა წარმომადგენლები არიან პირები, რომლებიც წარმომადგენენ კომპანიაში დასაქმებულების ინტერესებს შრომის უსაფრთხოების საკითხებში.

დასაქმებულთა წარმომადგენელი უფლებამოსილია მიიღოს ინფორმაცია დასაქმებულთა საქმიანობასთან დაკავშირებული რისკების შესახებ და შრომის უსაფრთხოების სამსახურს წარუდგინოს წინადადებები შრომის უსაფრთხოების საკითხებთან და შრომის პირობების გაუმჯობესებასთან დაკავშირებით.

შრომის უსაფრთხოების სამსახური თავის მხრივ უზრუნველყოფს კომპანიის მენეჯმენტის ინფორმირებას.

დასაქმებულთა წარმომადგენელი მონაწილეობას იღებს უბედური შემთხვევების მოკვლევასა და თანამშრომელთა საჩივრების განხილვის პროცესში. დასაქმებულთა წარმომადგენლებს ზემოაღნიშნული უფლებამოსილების განხორციელებისთვის ეძლევათ შესაბამისი დრო კანონმდებლობით გათვალისწინებული წესით.

9. რისკების შეფასება და მართვა

რისკის შეფასებისა და მართვის პროცესი წარმოადგენს შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვითი მართვის სისტემის უმნიშვნელოვანეს ელემენტს.

რისკების შეფასება წარმოადგენს საფრთხეების იდენტიფიცირების, დასაქმებულებისა და სხვა პირების ჯანმრთელობის დაცვის და შრომის უსაფრთხოების, რისკების დონის შეფასების და საკონტროლო ზომების განსაზღვრის და განხორციელების პროცესს, რომლებიც ამ რისკების თავიდან აცილებაზე ან მინიმუმადე დაყვანაზეა ორიენტირებული.

რისკების შეფასების მიზანია სამუშაო სივრცეში სამუშაო პროცესთან დაკავშირებული საფრთხეების იდენტიფიცირება, ანალიზი, შეფასება და პრევენციული ღონისძიებების განსაზღვრა თანამშრომელთა, კონტრაქტორთა, საზოგადოებისა და გარემოს დასაცავად პოტენციური რისკებისაგან.

რისკის შეფასების პროცესი შედგება ხუთი საფეხურისაგან:

- ა) საფრთხეების იდენტიფიცირება;
- ბ) პირთა წრის განსაზღვრა;
- გ) საკონტროლო ღონისძიებების განსაზღვრა და დანერგვა;
- დ) საკონტროლო ღონისძიებების გატარებაზე პასუხისმგებელი პირის და პრევენციული აქტივობების ვადების განსაზღვრა;

ე) შედეგებისა დოკუმენტირება და მონიტორინგი.

რისკების საკონტროლო ღონისძიებების განსაზღვრისას კომპანია იხელმძღვანელებს რისკების კონტროლის შემდეგი იერარქიით:

- ა) საფრთხის აღმოფხვრა;
- ბ) საფრთხის შემცირება;
- გ) საფრთხესთან ადამიანების კონტაქტის პრევენცია (საფრთხის იზოლირება);
- დ) უსაფრთხოდ მუშაობის პროცედურები;
- ე) ინდივიდუალური დაცვის საშუალებები.

რისკების შეფასების შედეგები აისახება რისკების შეფასების წერილობით/ელექტრონულ დოკუმენტში (დანართი N1) და მისი გადახედვა და საჭიროების შემთხვევაში განახლება მოხდება იდენტიფიცირებული ახალი საფრთხის, განხორციელებული ტექნიკური ცვლილების, დასაქმებულის მიერ სამუშაო ადგილის/სივრცის, საწარმოო პროცესის ცვლილების, სამუშაო სივრცეში მომხდარი უბედური შემთხვევის, სამუშაო გარემო პირობების ცვლილების ან სხვა გარემოების არსებობის შემთხვევაში, რამაც შეიძლება წარმოშვას ახალი საფრთხე, მაგრამ არანაკლებ საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი პერიოდულობით.

10. დასაქმებულთა და სხვა პირთა ინფორმირება

10.1 ტრენინგები და ინსტრუქტაჟები

ტრენინგები და ინსტრუქტაჟები წარმოადგენს შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვითი მართვის სისტემის უმნიშვნელოვანეს ნაწილს და უზრუნველყოფს კომპანიის პერსონალის ინფორმირებულობას მათ საქმიანობასთან დაკავშირებულ საფრთხეების და იმ პრევენციული ზომების შესახებ, რომელთა საშუალებითაც შესაძლებელია რისკის აღმოფხვრა, შემცირება და/ან კონტროლი.

შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოს დაცვის ტრენინგები/ინსტრუქტაჟები განაპირობებს კომპანიაში უსაფრთხო და გარემოს დაცვაზე ორიენტირებული შრომის კულტურის დამკვიდრებასა და განვითარებას.

კომპანიის მენეჯმენტი, საჭირო რესურსების უზრუნველყოფით, ხელს შეუწყობს კომპანიის დასაქმებულების ინფორმირებას შრომის უსაფრთხოების საკითხებზე და მათთვის შესაბამის ტრენინგების/ინსტრუქტაჟების ჩატარებას.

კომპანიის თითოეულმა დასაქმებულმა უნდა გაიაროს მათი სამუშაო პოზიციისთვის „შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვითი ტრენინგების მატრიცით“ დადგენილი შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოს დაცვის ტრენინგები.

ზემოაღნიშნული ტრენინგები დასაქმებულებს ჩაუტარდებთ დასაქმებულების დაქირავებისას, მათ მიერ სამუშაოს შესრულების დაწყებამდე და განმეორებით მინიმუმ „შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვითი ტრენინგების მატრიცით“ განსაზღვრული პერიოდულობით და ასევე შემდეგ შემთხვევებში:

- დასაქმებულთა სხვა სამუშაო ადგილზე გადაყვანისას/სამუშაოს შეცვლისას;
- ახალი ტექნოლოგიური პროცესისა და სამუშაო მეთოდების დანერგვამდე, ახალი მანქანა-დანადგარების გამოყენების ან/და საწარმოო პროცესის ცვლილების დაწყებამდე.

შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოს დაცვის ტრენინგების/ინსტრუქტაჟების რეგისტრაცია წარმოებს ტრენინგების პირად ბარათში (დანართი N2) ან ელექტრონულად.

სამუშაო სივრცეში მყოფ სხვა პირებთან ჩატარებული ტრენინგების რეგისტრაცია წარმოებს ერთჯერადი ტრენინგების/ინსტრუქტაჟების აღრიცხვის ფორმაში (დანართი N3). ზემოაღნიშნული ტრენინგების აღრიცხვა განხორციელდება ელექტრონულად კომპანიის კადრების პროგრამაში; იმ დასაქმებულების ცოდნის შემოწმებას, რომელთა პოზიციისთვის განსაზღვრული რომელიმე ტრენინგი, ითვალისწინებს გამოცდას. უზრუნველყოფს კომპანიის ხელმძღვანელის ბრძანებით შექმნილი საკვალიფიკაციო-საგამოცდო კომისია. ცოდნის შემოწმება ხორციელდება თანამშრომლისათვის წერილობითი ან ზეპირი გამოცდის ჩატარების გზით და კანონმდებლობით გათვალისწინებულ შემთხვევებში გამოცდის წარმატებით გავლის შემთხვევაში გაიცემა შესაბამისი საკვალიფიკაციო მოწმობა.

გარდა ზემოაღნიშნული ტრენინგების, კომპანია დასაქმებულთა ინფორმირებას შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვით საკითხებზე, არსებულ საფრთხეებზე, რისკებზე და მათი კონტროლის ღონისძიებებზე, სიახლეებზე და ცვლილებებზე უზრუნველყოფს შრომის უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული წერილობითი დოკუმენტების, სატრენინგო მოდულების დასაქმებულებისთვის მუდმივი ხელმისაწვდომობით კადრების პროგრამაში დასაქმებულთა პირად გვერდზე.

10.2 სამუშაო სივრცეში მოყოფი სხვა პირების ინფორმირება

კონტრაქტორი და ქვეკონტრაქტორი ორგანიზაციების თანამშრომლებთან ტრენინგების/ინსტრუქტაჟების ჩატარებას უზრუნველყოფს შესაბამისი დამსაქმებელი და სწავლების ჩატარების დამადასტურებელ დოკუმენტაციას მოთხოვნის შემთხვევაში, აწვდის კომპანიის შრომის უსაფრთხოების სამსახურს.

კომპანიის შრომის უსაფრთხოების სამსახური ან კომპანიის შესაბამისი თანამშრომელი, რომელიც პასუხისმგებელია კონკრეტული კონტრაქტორების/ქვეკონტრაქტორების ზედამხედველობაზე სამუშაოების განხორციელების პროცესში, სამუშაოების დაწყებამდე უზრუნველყოფს კონტრაქტორების/ქვეკონტრაქტორების ინფორმირებას კომპანიის სამუშაო ადგილებზე დადგენილი წესებისა და არსებული რისკების შესახებ.

10.3 დასაქმებულთა და სხვა პირთა ინფორმირება უსაფრთხოების ნიშნებითა და მონიშვნებით

კომპანიის სამუშაო სივრცესა და სამუშაო ადგილზე, სადაც საფრთხეების თავიდან აცილება ან, მისი რისკის შეფასების საფუძველზე, დასაშვებ დონემდე შემცირება კოლექტიური დაცვის საშუალებების ან სამუშაოს ორგანიზების ღონისძიებების, მეთოდების ან პროცედურების გამოყენებით შეუძლებელია, კომპანიას უზრუნველყოფს უსაფრთხოების ან/და ჯანმრთელობის დაცვის ნიშნების განთავსებას საქართველოს მთავრობის 16.09.2022 წლის N457 დადგენილებით დამტკიცებული „სამუშაო სივრცეში უსაფრთხოების ან/და ჯანმრთელობის დაცვასთან დაკავშირებული ნიშნების განთავსების მინიმალური მოთხოვნების დამტკიცების თაობაზე ტექნიკური რეგლამენტის“ მოთხოვნების შესაბამისად, ხოლო იმ სამუშაოებისათვის, რომლებიც ხორციელდება სატრანსპორტო გზებზე ან მათ მიმდებარედ, - „საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოების შესახებ“ საქ. კანონის მოთხოვნების შესაბამისად.

სამუშაო სივრცესა და სამუშაო ადგილებზე განთავსებული ნიშნების და მონიშვნების მიზანია დასაქმებულთა და სხვა პირთა ინფორმირება კომპანიის სამუშაო პროცესთან და სამუშაო გარემოსთან დაკავშირებული საფრთხეების, მათგან მომდინარე რისკებისა და მათი კონტროლის ზომების შესახებ.

11. ზედამხედველობა

შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვითი მართვის სისტემის ეფექტური ფუნქციონირებისათვის მნიშვნელოვანია სამუშაოების სათანადო ზედამხედველობა. ნებისმიერი სამუშაო უნდა შესრულდეს შესაბამისი კვალიფიკაციის ან/და გამოცდილების მქონე პირის ზედამხედველობით.

თუ გარკვეული ტიპის სამუშაოებზე ვერ ხორციელდება უშუალო ზედამხედველობა სამუშაო ადგილზე, სამუშაოში მონაწილე პირების უშუალო ხელმძღვანელი უნდა დარწმუნდეს, რომ სამუშაოს შემსრულებელთა გამოცდილება და ცოდნა იძლევა სამუშაოს უსაფრთხოდ შესრულების შესაძლებლობას.

12. კოლექტიური და ინდივიდუალური დაცვის საშუალებები

კომპანიის საქმიანობასთან დაკავშირებული რისკების კონტროლისათვის უპირატესობა უნდა მიენიჭოს კოლექტიური დაცვის საშუალებების გამოყენებას ინდივიდუალური დაცვის საშუალებებთან შედარებით, თუ საქართველოს კანონმდებლობით სხვა რამ არ არის დადგენილი.

12.1 კოლექტიური დაცვის საშუალებები

კოლექტიური დაცვის საშუალებებს განეკუთვნება ტექნიკური და საინჟინრო საშუალებების ერთობლიობა, რომლებიც კონსტრუქციულად და ფუნქციურად დაკავშირებულია საწარმოო გარემოსა და სამუშაო პროცესთან და განკუთვნილია საფრთხის შემცველი ფაქტორების თავიდან ასაცილებლად ან შესამცირებლად.

კოლექტიური დაცვის საშუალებები უნდა იყოს ქარხნული, თუ კანონმდებლობით სხვა რამ არ არის განსაზღვრული.

12.2 ინდივიდუალური დაცვის საშუალებები

ინდივიდუალური დაცვის საშუალებებს განეკუთვნება ტექნიკური და სხვა საშუალებები, რომლებიც გამოიყენება ინდივიდუალურად, დასაქმებულზე საფრთხის შემცველი ფაქტორების გავლენის შესამცირებლად ან თავიდან ასაცილებლად.

ინდივიდუალური დაცვის საშუალებები უნდა აკმაყოფილებდეს საქართველოს მთავრობის 23.12.2022 წლის N590-ე დადგენილების მოთხოვნებს, მათ შორის:

- შეესაბამებოდეს არსებულ საფრთხეებს და, თავის მხრივ, მისი გამოყენება არ უნდა იწვევდეს რაიმე სახის რისკის ზრდას;
- შეესაბამებოდეს სამუშაო სივრცეში არსებულ პირობებს;
- ითვალისწინებდეს ერგონომიკის მოთხოვნებსა და დასაქმებულთა ჯანმრთელობის მდგომარეობას;
- სათანადოდ ერგებოდეს დასაქმებულსა და სხვა პირს, ნებისმიერი საჭირო რეგულირების შემდეგ.
- სხვა ინდივიდუალურ დაცვის საშუალებასთან ერთად გამოყენების აუცილებლობის შემთხვევაში იყოს თავსებადი მათთან და ინარჩუნებდეს ეფექტურობას კონკრეტულ რისკებთან მიმართებაში.

კომპანია უზრუნველყოფს დასაქმებულებს შესაბამისი ინდივიდუალური დაცვის საშუალებებით, ხოლო დასაქმებულები თავის მხრივ პასუხისმგებელი არიან სამუშაოებისათვის და სამუშაო ადგილებისთვის დადგენილი შესაბამისი ინდივიდუალური დაცვის საშუალებების დანიშნულებისამებრ გამოყენებაზე.

დასაქმებული, რომელსაც გადაეცა ინდივიდუალური დაცვის საშუალება, ვალდებულია გაუფრთხილდეს მას, დროულად მოითხოვოს დაზიანებული და გამოსაყენებლად უვარგისი დაცვის საშუალების შეცვლა.

სამსახურიდან გათავისუფლების შემთხვევაში, დასაქმებული ვალდებულია დააბრუნოს კომპანიის მიერ მისთვის გადაცემული ინდივიდუალური დაცვის საშუალებები.

სამუშაო პოზიციის მიხედვით რისკის შეფასების საფუძველზე გამოსაყენებელი ინდივიდუალური დაცვის საშუალებების წუსხა განისაზღვრება „პოზიციის მიხედვით რისკის შეფასების საფუძველზე გამოსაყენებელი ინდივიდუალური დაცვის საშუალებების წუსხით“.

სამუშაოების წარმოებისას და სამუშაო ადგილებისთვის, დადგენილი ინდივიდუალური დაცვის საშუალებების გამოყენებლობა, ასევე გაუფრთხილებლობის გამო დაზიანება, წარმოადგენს შრომის უსაფრთხოებისა წესებისა და ნორმების დარღვევას, რაც გამოიწვევს დამრღვევი პირის პასუხისმგებლობას.

კონტრაქტორები ვალდებული არიან უზრუნველყონ თანამშრომლები სამუშაოების შესაბამისი ინდივიდუალური დაცვის საშუალებებით.

13. საზოგადოების ჯანმრთელობა და უსაფრთხოება

კომპანიის საქმიანობის შედეგად საზოგადოების ან მისი გარკვეული ჯგუფის ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოებისათვის ზიანის მიყენების თავიდან ასაცილებლად, კომპანია განახორციელებს საფრთხეების იდენტიფიცირებას და რისკების შეფასებას.

პოტენციური საფრთხეების აღმოსაფხვრელად და რისკების მისაღებ დონემდე შესამცირებლად უნდა გატარდეს შემდეგი ღონისძიებები:

- სამუშაოების დაგეგმვისა და შესრულებისას სამუშაო ტერიტორიაზე უცხო პირთა არასანქცირებული მოხვედრის თავიდან ასაცილებლად უსაფრთხოების ზომების მიღება;
- სამუშაო უბნებზე უსაფრთხოების ნიშნებისა და მონიშვნების განთავსება;
- სამუშაო უბნის სწორი და უსაფრთხო ორგანიზება;
- სატრანსპორტო საშუალებების და საგზაო უსაფრთხოების უზრუნველყოფა;
- ელექტრომაგნიტური გამოსხივების კონტროლი კანონმდებლობის შესაბამისად;
- ნარჩენებისა და ემისიების ეფექტური მართვა და კონტროლი, გარემოს დაბინძურების პრევენცია;
- საზოგადოების ან მისი გარკვეული ჯგუფის ინფორმირება პოტენციური საფრთხეების შესახებ (შეხვედრები, კონსულტაციები, ტრენინგები, უსაფრთხოების ნიშნები და ა.შ.).

14. დასაქმებულთა სავალდებულო სამედიცინო შემოწმება

კომპანია, კანონმდებლობით განსაზღვრულ შემთხვევებში, წესით და პერიოდულობით უზრუნველყოფს შესაბამისი დასაქმებულებისათვის კომპანიის ხარჯით სამედიცინო შემოწმების ჩატარებას.

დასაქმებულები, რომელთა სამუშაო პოზიცია და საქმიანობის სპეციფიკა, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის 11.07.2007 წლის N215/ნ ბრძანებით დამტკიცებული „დამსაქმებლის ხარჯით დასაქმებულის სავალდებულო პერიოდული სამედიცინო შემოწმების შემთხვევათა ჩამონათვალისა და წესის“ მოთხოვნათა შესაბამისად ითვალისწინებს სამედიცინო შემოწმებას, ვალდებულნი არიან გაიარონ შესაბამისი სამედიცინო შემოწმება.

შრომის უსაფრთხოების სამსახური ახდენს ზემოაღნიშნული სამედიცინო შემოწმების გავლის პროცესის უზრუნველყოფას შესაბამისი სამედიცინო დაწესებულების საშუალებით.

დასაქმებულები, რომელთა საქმიანობის სპეციფიკა, საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის 07.09.2021 წლის N01-79/ნ ბრძანებით დამტკიცებული „დამის სამუშაოზე წლიური სამუშაო დროის პროპორციული განაკვეთის განსაზღვრის და დამის სამუშაოზე დასაქმებული პირისთვის წინასწარი (დასაქმებამდე) და შემდგომი პერიოდული სამედიცინო შემოწმების ჩატარების პერიოდულობისა და ფარგლების“ მოთხოვნათა შესაბამისად ითვალისწინებს სამედიცინო შემოწმების მოთხოვნის უფლებას, უფლებამოსილი არიან შესაბამისი სამედიცინო შემოწმების მოთხოვნით მიმართონ კომპანიის კადრების სამსახურს.

კადრების სამსახური უზრუნველყოფს ზემოაღნიშნული სამედიცინო შემოწმების გავლის პროცესს შესაბამისი სამედიცინო დაწესებულების საშუალებით.

15. შენობა-ნაგებობებში განთავსებული სამუშაო სივრცის ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების უზრუნველყოფა

შენობა-ნაგებობებში განთავსებული სამუშაო ადგილებზე ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების პირობები უზრუნველყოფილი უნდა იყოს საქართველოს მთავრობის 01.07.2022 წლის N341 დადგენილებით დამტკიცებული „სამუშაო სივრცეში უსაფრთხოებისა და ჯანმრთელობის დაცვის მინიმალური მოთხოვნების შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის შესაბამისად, რაც გულისხმობს:

- არსებობის შემთხვევაში, სავაკუაციო გასასვლელებისა და მათკენ მიმავალი გზების, წინაღობებისა და დაბრკოლებების გარეშე შეინარჩუნებას;
- სამუშაო სივრცისა და სივრცეში არსებული მოწყობილობებისა და დანადგარების ტექნიკური გამართულობის უზრუნველყოფას და გამოვლენილი დარღვევების წინააღმდეგ, რომლებსაც შეუძლია ზიანი მიაყენონ სამუშაო ადგილებზე დასაქმებულთა და სხვა პირთა უსაფრთხოებასა და ჯანმრთელობას, შესაბამისი ზომების მიღებას;
- რისკის დონისა და მწარმოებლის მითითებების (ტექნიკური პასპორტი, ტექნიკური მახასიათებლები და სხვა) გათვალისწინებით, უსაფრთხოების მოწყობილობებისა და დამცავი აღჭურვილობის რეგულარულ შემოწმებას და შეკეთებას, რისკების პრევენციას და საფრთხეების აღმოფხვრისთვის აუცილებელი ღონისძიებების გატარებას;
- სამუშაო სივრცის, სამუშაო მოწყობილობებისა და დანადგარების, ასევე სამუშაო სივრცესთან დაკავშირებული სხვა ადგილების მოვლა/დასუფთავებას, იმგვარად, რომ რომ დასაქმებულთა სამუშაო ადგილები იყოს მუდმივად სუფთა;
- სამუშაო სივრცის მოწყობას მაქსიმალურად ერგონომიულად და სამუშაო პროცესის ყველა ეტაპზე სამუშაოს ადაპტირება დასაქმებულთან სამუშაო სივრცის მოწყობის, სამუშაო აღჭურვილობის, სამუშაო და საწარმოო მეთოდების შერჩევის თვალსაზრისით, მონოტონური სამუშაოს შემსუბუქებისა და დასაქმებულის ჯანმრთელობაზე სამუშაო გარემოსა და სამუშაო პროცესების მავნე ზეგავლენის შესამცირებლად.

16. შემოწმებები და მონიტორინგი

შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვითი მართვის სისტემის გამართული ფუნქციონირებისათვის უნდა განხორცილდეს დადგენილი შრომის უსაფრთხოების მოთხოვნების შესრულების, არსებული კოლექტიური და ინდივიდუალური დაცვის საშუალებების, სამუშაო აღჭურვილობის/ტექნიკისა და შესაბამის სამუშაო ადგილებზე

მიკროკლიმატის მაჩვენებლების პერიოდული მონიტორინგი და შემოწმება კანონმდებლობით და შიდა რეგულაციებით დადგენილი სიხშირით.

16.1 სამუშაო ადგილებზე მიკროკლიმატის მაჩვენებლებისა და სხვა მახასიათებლების მონიტორინგი

საწარმოო სათავსების მიკროკლიმატის დამახასიათებელი მაჩვენებლების გაზომვები უნდა ჩატარდეს წელიწადში ორჯერ წლის თბილ და ცივ პერიოდებში.

გაზომვების ჩატარების ადგილები და მათი რაოდენობა უნდა განისაზღვროს საქართველოს მთავრობის 15.01.2014 წლის N69 დადგენილებით დამტკიცებული „საწარმოო სათავსების მიკროკლიმატისადმი წაყენებული ჰიგიენური მოთხოვნების დამტკიცების შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის შესაბამისად.

გაზომვის შედეგების შესახებ უნდა შედგეს წერილობითი აქტი, რომელსაც უნდა დაერთოს შესაბამისი მაკორექტირებელი ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია, ასეთის საჭიროების შემთხვევაში. გაზომვები უნდა ჩატარდეს შრომის უსაფრთხოების სამსახურის მიერ.

გარდა ზემოაღნიშნული გაზომვებისა, უნდა განხორციელდეს სამუშაო ადგილებზე განათებისა და სუფთა ჰაერის მოწოდების მაჩვენებლების გაზომვა, რომლებიც უნდა შეესაბამებოდეს საქართველოს მთავრობის 01.07.2022 წლის N341 დადგენილებით დამტკიცებული „სამუშაო სივრცეში უსაფრთხოებისა და ჯანმრთელობის დაცვის მინიმალური მოთხოვნების შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტით დადგენილ მოთხოვნებს.

გაზომვები უნდა ჩატარდეს შესაბამისი სამსახურის მიერ და გაზომვების შედეგები წერილობითი აქტის სახით მიეწოდოს შრომის უსაფრთხოების სამსახურს, შრომის უსაფრთხოების სამსახური, მიღებული ინფორმაციის საფუძველზე განსაზღვრავს გასატარებელი მაკორექტირებელი ღონისძიებებს ასეთის საჭიროების შემთხვევაში.

16.2 ალკოჰოლური და ნარკოტიკული საშუალებების სამუშაო სივრცეში მოხმარების კონტროლი

კომპანიისათვის პრინციპულად მიუღებელია სამუშაო სივრცეში ალკოჰოლისა და ნარკოტიკული საშუალებების მოხმარება და იქნება შეურიგებელი მსგავსი ფაქტებისადმი.

კომპანიის სამუშაო სივრცეში აკრძალული ნივთიერებების მოხმარება განიხილება წესების უხეშ დარღვევად და დამრღვევის მიმართ გატარდება წინამდებარე სახელმძღვანელოთი და კომპანიის შინაგანაწესით გათვალისწინებული ზომები.

შრომის უსაფრთხოების სამსახური შერჩევითი შემოწმების გზით, ასევე გონივრული ეჭვის არსებობისას უზრუნველყოფს დასაქმებულთა შემოწმებას ალკოჰოლურ და ნარკოტიკულ თრობაზე სამუშაო ადგილზე ან/და შესაბამისი დაწესებულების საშუალებით.

შემოწმებისაგან თავის არიდება განხილულ იქნება, როგორც თრობის ფაქტის არსებობა და გატარებული იქნება შესაბამისი ზომები. ზემოაღნიშნული შემოწმების ჩატარებისას მიღებული იქნება ყველა ზომა, რათა არ მოხდეს დასაქმებულთა ან სხვა პირთა პირადი ღირსებისა და პატივის შელახვა. შემოწმების შედეგების აღრიცხვა მოხდება დანართი N4-ში (თრობაზე შემოწმების აქტი).

16.3 მიმდინარე სამუშაოებისა და სამუშაო ადგილების მონიტორინგი

მიმდინარე სამუშაოებისა და სამუშაო ადგილების მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს შემდეგი ცხრილის მიხედვით:

N	მონიტორინგზე პასუხისმგებელი სტრუქტურული ერთეული/პირი	მონიტორინგის არეალი	მონიტორინგის პერიოდულობა	შედეგების ინფორმირების ადრესატი/ფრომა
1	შრომის უსაფრთხოების სამსახური	ყველა სამუშაო ადგილი	შერჩევითი წესით თვეში ორჯერ	კომპანიის მენეჯმენტი/მონიტორინგის აქტი (დანართი N5)
2	რეგიონული მენეჯერი	დაქვემდებარებული რეგიონის ყველა სამუშაო ადგილი	შერჩევითი წესით თვეში ერთხელ	შრომის უსაფრთხოების სამსახური, მთავარი ადმინისტრაციული ოფიცერი/მეილი
3	ხელმძღვანელები	დაქვემდებარებული დასაქმებულების სამუშაო და სამუშაო ადგილები;	შერჩევითი წესით თვეში ერთხელ	შრომის უსაფრთხოების სამსახური, უშუალო ხელმძღვანელი/მეილი

ზემოაღნიშნული ცხრილით გათვალისწინებული მონიტორინგის სიხშირე შესაძლოა გაიზარდოს შრომის უსაფრთხოების წესებისა და მოთხოვნების დარღვევის/არ შესრულების შესახებ ინფორმაციის არსებობის შემთხვევაში.

16.4 კოლექტიური და ინდივიდუალური დაცვის საშუალებების შემოწმება

კომპანიის სამუშაო სივრცეში და სამუშაოების წარმოებისას გამოყენებული კოლექტიური და ინდივიდუალური დაცვის საშუალებების შემოწმება უნდა განხორციელდეს მწარმოებელთა მიერ დადგენილი პერიოდულობით და წესით თუ საქართველოს კანონმდებლობით სხვა რამ არაა დადგენილი.

კომპანიის სამუშაო სივრცეში გამოყენებული კოლექტიური და ინდივიდუალური დაცვის საშუალებების ჩამონათვალი, მათი შემოწმების პერიოდულობა და შემოწმებაზე პასუხისმგებელი ორგანო/პირები განისაზღვრება ბრძანებით.

თითოეული დასაქმებული ვალდებულია გამოყენებამდე უზრუნველყოს სამუშაო ადგილზე არსებული კოლექტიური დაცვის საშუალებებისა და მის მიერ გამოსაყენებელი ინდივიდუალური დაცვის საშუალებების შემოწმება ცვეთის, დაზიანებებისა და სხვა ნაკლოვანებების არსებობაზე. დეფექტური ნაწილები არ უნდა იქნეს გამოყენებული.

16.5 სამუშაო აღჭურვილობის/ტექნიკის შემოწმება

ყველა სამუშაო აღჭურვილობა/ტექნიკა, რომელთა გამოყენებაც ხდება სამუშაოების წარმოებისას სამუშაო სივრცეში, უნდა შემოწმდეს კანონმდებლობითა და მწარმოებელთა მიერ დადგენილი პერიოდულობითა და წესით. სამუშაო აღჭურვილობის/ტექნიკის ჩამონათვალი, მათი შემოწმების პერიოდულობა და წესი განისაზღვრება ბრძანებით.

თითოეული დასაქმებული ვალდებულია გამოყენებამდე უზრუნველყოს მის მიერ გამოსაყენებელი აღჭურვილობის/ტექნიკის შემოწმება დაზიანებებისა და სხვა ნაკლოვანებების არსებობაზე. დეფექტური აღჭურვილობა და ტექნიკა არ უნდა იქნეს გამოყენებული.

17. სამუშაოების უსაფრთხოება

ნებისმიერი სამუშაო, რომელიც სრულდება კომპანიის პერსონალის ან კონტრაქტორების მიერ, უნდა ხორციელდებოდეს შრომის უსაფრთხოების კანონმდებლობის, ამ სახელმძღვანელოს და შესაბამისი ინსტრუქციების მოთხოვნების შესაბამისად. კომპანიის სამუშაოების მრავალფეროვნების მიუხედავად, არსებობს საფრთხეები, რომლებიც დაკავშირებულია სამუშაოების ამა თუ იმ კატეგორიასთან, შესაბამისად სამუშაოების შესრულებისას გათვალისწინებული უნდა იქნეს კონკრეტული საფრთხის პრევენციისათვის დადგენილი წესები და ნორმები და რისკის შეფასებით განსაზღვრული ღონისძიებები.

უსაფრთხოების ნორმები და ღონისძიებები უნდა უზრუნველყოფდეს როგორც კომპანიის სამუშაოებში მონაწილე პირების, ისე - საზოგადოების წევრების უსაფრთხოებას. სამუშაოს სპეციფიკისა და სირთულის გათვალისწინებით შესაძლებელია შემუშავებულ იქნეს დამატებითი დოკუმენტი (ინსტრუქცია, პროცედურა), რომელშიც დეტალურად იქნება განსაზღვრული სამუშაოს სპეციფიკური რისკების პრევენციის ღონისძიებები.

17.1 სამუშაოებზე დასაქმებულების დაშვება

17.1.1 მოთხოვნები სამუშაოს დაწყებამდე

სამუშაოებზე დაიშვებიან მხოლოდ ის დასაქმებულები, რომელთაც გავლილი აქვთ შრომის უსაფრთხოების ტრენინგები წინამდებარე სახელმძღვანელოს მე-9 პუნქტის მოთხოვნათა შესაბამისად, რაც დასტურდება დასაქმებულის პირადი ხელმოწერით.

სამუშაო დავალებზე გასვლამდე თითოეული დასაქმებული უნდა გაეცნოს კონკრეტული სამუშაო პროცესისა თუ სამუშაო ადგილისათვის შემუშავებულ რისკების შეფასების დოკუმენტს, რომელიც ხელმისაწვდომი უნდა იყოს ელექტრონულად და დაადასტუროს ხელმოწერით.

სამუშაობის დაწყებამდე დასაქმებული ვალდებულია:

- დარწმუნდეს სამუშაოსათვის საჭირო ინდივიდუალური დაცვის საშუალებებისა და სამუშაო აღჭურვილობის ხელმისაწვდომობაში და მოიმარაგოს ისინი;
- სამუშაო ადგილზე მისვლისას შეაფასოს ადგილზე რისკები და არსებული სიტუაციის შესაბამისობა რისკების შეფასების დოკუმენტში არსებულ ინფორმაციასთან (არსებული კონტროლის ზომები, ახალი კონტროლის ზომები და მათი განხორციელების შესაძლებლობა), ხოლო შეუსაბამობის დაფიქსირების ან ასეთი ეჭვის არსებობის შემთხვევაში მოახდინოს შრომის უსაფრთხოების სამსახურის ინფორმირება და იმოქმედოს მიღებული ინსტრუქციისა და განახლებული რისკების შეფასების დოკუმენტის შესაბამისად, რასაც უზრუნველყოფს შრომის უსაფრთხოების სამსახური ელექტრონულად;
- სამუშაობის დაწყებამდე ვიზუალური ინსპექტირების გზით შეამოწმოს საჭირო ინდივიდუალური დაცვის საშუალებების და სამუშაო აღჭურვილობის გამართულობა;
- საჭიროების შემთხვევაში განათავსოს უსაფრთხოების დროებითი ნიშნები.

17.1.2 უსაფრთხოების მოთხოვნები სამუშაობის წარმოებისას

- სამუშაოს შესრულებისას სამუშაოს დასრულებამდე დასაქმებულმა:
- უნდა გამოიყენოს საჭირო ინდივიდუალური დაცვის საშუალებები;
- სამუშაო აღჭურვილობა უნდა გამოიყენოს დანიშნულებისამებრ და ქარხნულად გათვალისწინებული ყველა დამცავი მოწყობილობით;
- უნდა შეაჩეროს სამუშაო, თუ გამოვლინდა გარემოებები, რომლებიც დადგენილი წესების შესაბამისად ითვალისწინებს სამუშაოს შეჩერებას ან საფრთხეს უქმნის მისსა და სხვების უსაფრთხოებას და მოახდინოს შრომის უსაფრთხოების სამსახურის ინფორმირება;
- სამუშაოები განაგრძოს მხოლოდ შესაბამისი ნებართვის მიღების და განახლებული რისკების შეფასების დოკუმენტის შესაბამისად.

17.1.3 უსაფრთხოების მოთხოვნები სამუშაოს დასრულებისას

სამუშაოები დასრულების შემდგომ დასაქმებულმა:

- უნდა ააღაგოს სამუშაო აღჭურვილობა;
- უნდა მოხსნას განთავსებული უსაფრთხოების ნიშნები;
- მხოლოდ ამის შემდგომ მოიხსნას ინდივიდუალური დაცვის საშუალებები.

17.2 სიმაღლეზე მუშაობა

სიმაღლეზე მუშაობად ითვლება სამუშაოები, რომლის დროსაც პრევენციული ზომების მიღების გარეშე შესაძლებელია ადამიანთა ვარდნა 2 მეტრის და მეტი სიმაღლიდან.

სიმაღლეზე სამუშაოებისათვის უნდა გამოიყოს შრომის უსაფრთხოებაზე პასუხისმგებელი პირი, რომელიც ვალდებულია:

- შეაფასოს სამუშაო ადგილი და განსაზღვროს ვარდნის საშიშროება;
- შეაფასოს რა სახის კოლექტიური და ინდივიდუალური დაცვის საშუალებები უნდა იქნეს გამოყენებული;
- შეაფასოს უშუალოდ სამუშაო პროცესი, რამდენად დაცულია დასაქმებული სიმაღლიდან ვარდნასთან დაკავშირებული საფრთხისგან;
- უზრუნველყოს დასაქმებულთა შესაბამისი სწავლება საჭიროებიდან გამომდინარე;
- დარწმუნდეს იმაში, რომ დასაქმებულები სამუშაოს შესრულებისას მოქმედებენ კანონმდებლობის შესაბამისად;
- უზრუნველყოს კონტროლი კოლექტიური და ინდივიდუალური დაცვის საშუალებების სწორად გამოყენებაზე;
- შეიმუშაოს შრომის უსაფრთხოების გეგმა.

სიმაღლეზე მომუშავე თითოეული დასაქმებულია ვალდებულია:

- გაეცნოს და იხელმძღვანელოს შრომის უსაფრთხოების სახელმძღვანელოთი და სამაშველო გეგმით გაწერილი მოთხოვნებით;
- გაეცნოს რისკების შეფასების დოკუმენტს;
- გამოყენებამდე შეამოწმოს დამცავი საშუალებების ყველა ნაწილი (ღვედი, ჩამკეტი, ქამარი და ა.შ.);
- შეატყობინოს შრომის უსაფრთხოების სამსახურს სიმაღლიდან ვარდნასთან დაკავშირებული ნებისმიერი სახის საფრთხის შესახებ, რომელიც არაა გათვალისწინებული რისკების შეფასების დოკუმენტში, არსებული კონტროლის ზომები არაეფექტური ან ახალი კონტროლის ზომების გატარება შეუძლებელია;
- მიმართოს შრომის უსაფრთხოების სამსახურს სიმაღლიდან ვარდნასთან დაკავშირებულ ნებისმიერ საკითხზე;
- შეატყობინოს უშუალო ხელმძღვანელს/შრომის უსაფრთხოებაზე პასუხისმგებელ პირს ნებისმიერი ინციდენტის შესახებ;
- გამოიყენოს ყველა ის აღჭურვილობა, რომელიც გამოიყენება სიმაღლიდან ვარდნის თავიდან ასაცილებლად.

17.3 სიმაღლეზე მუშაობის უსაფრთხოების ზოგადი მოთხოვნები:

- უნდა განისაზღვროს სამუშაო ადგილზე მისასვლელი უსაფრთხო გზა და საშუალებები;
- სამუშაოს დაწყებამდე სამუშაო ადგილი შესაძლებლობის არსებობის შემთხვევაში უნდა შემოიღოს დამცავი მოაჯირების სისტემით;
- დამცავი მოაჯირები სისტემა უნდა შედგებოდეს ვერტიკალური ანუ საყრდენი, ზედა და შუა ჰორიზონტალური ძელებისაგან. მოაჯირის ძირზე (სამუშაო პლატფორმაზე) უნდა დამონტაჟდეს მინიმუმ 10 სმ სიმაღლის ჰორიზონტალური ძელი სხვადასხვა ხელსაწყოებისა და საგნების ვარდნის ტავიდან ასაცილებლად. შუა ჰორიზონტალური ძელი უნდა დამონტაჟდეს პლატფორმიდან 50-60 სმ-ზე, ხოლო ზედა მყარი ჰორიზონტალური მოაჯირი პლატფორმიდან 90-120 სმ-ზე.
- თუ ტექნიკური მიზეზების გამო, ვერ ხერხდება დამცავი მოაჯირების სისტემის მონტაჟი, საჭიროა სიმაღლიდან ვარდნის საწინააღმდეგი ინდივიდუალური დამცავი აღჭურვილობის (შემდგომში - უსაფრთხოების ქამარი) გამოყენება.
- უსაფრთხოების ქამარის ყველა ნაწილის (ღვედი, ჩამკეტი ქამარი და ა.შ.) უნდა აკმაყოფილებდეს კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნებს.

- უსაფრთხოების ქამრის ჩაცმა უნდა მოხდეს სწორად და ვარდნის საწინააღმდეგო ღვედი ჩაბმული უნდა იყოს წინასწარ განსაზღვრულ მყარ დამჭერ მოწყობილობაზე;
- გარდა გამოწვევის შემთხვევებისა, უსაფრთხოების ქამრის ჩაბმა უნდა მოხდეს ადამიანის თავს ზემოთ, თავისუფალი ვარდნის მანძილის მაქსიმუმ 60 სმ-მდე და ვარდნის შემდგომ გაქანების მინიმუმამდე დასაყვანად;
- სიმაღლეზე მუშაობისას სავალდებულოა უსაფრთხოების ჩაფხუტის და სხვა პოტენციური საფრთხეების შესაბამისი ინდივიდუალური დამცავი აღჭურვილობა (ხელთათმანი, სათვალე და ა. შ.);
- სრიალა და დახრილ ზედაპირზე მუშაობისას აუცილებელია უსაფრთხოების ფეხსაცმლის გამოყენება, ფეხის გაცურების თავიდან ასაცილებლად;
- სიმაღლეზე დამონტაჟებული სამუშაო პლატფორმების სიგანე არ უნდა იყოს 0,6 მეტრზე ნაკლები, ამასთან პლატფორმა უნდა იყოს საიმედოდ დამაგრებული, რათა გამოირიცხოს პლატფორმის აყირავება, გადავარდნა და ა.შ;
- იარაღები, მასალები და ნარჩენები სამუშაო ადგილზე უნდა განთავსდეს იმგვარად, რომ გამოირიცხოს მათი გადავარდნა;
- თუ სიმაღლეზე მუშაობისას, მიმდებარე ტერიტორიაზე შესაძლებელია უცხო პირების ან მათი კუთვნილი სატრანსპორტო საშუალებების მოხვედრა, სამუშაო ადგილის ქვემოთ მდებარე ტერიტორია უნდა შემოიზღუდოს მაფრთხილებელი ლენტით ან/და განთავსდეს შესაბამისი ნიშნები.

17.4 გადასატანი კიბეების გამოყენებისას სავალდებულო უსაფრთხოების შემდეგი წესების დაცვა:

- კიბეზე ასვლამდე უნდა შემოწმდეს კიბის სიმყარე და გამართულობა ვიზუალური დათვალიერების გზით. აკრძალულია ისეთი კიბის გამოყენება, რომელსაც აკლია საფეხური ან აღენიშნება სხვა რაიმე დეფექტი;
- კიბის დაყენებისას მისი დახრის კუთხე უნდა იყოს დაახლოებით 75 გრადუსი;
- კიბე უნდა განთავსდეს სწორ და მყარ ზედაპირზე და გამორიცხული უნდა იყოს კიბის გაცურების შესაძლებლობა. ასევე აუცილებელია, რომ კიბე ორივე ფეხით ეყრდნობოდეს იატაკს;
- დაუშვებელია ორი კიბის კუსტარული წესით გადაბმა ან საყრდენად რაიმე არაფიქსირებული და არამყარი საგნის გამოყენება;
- კიბეზე მოძრაობა უნდა ხდებოდეს სახით კიბისკენ და დაცული უნდა იყოს შეხების სამწერტილოვანი პრინციპი. დაუშვებელია კიბეზე მოძრაობისას ხელით რაიმე ნივთის (ინსტრუმენტი, ჩანთა და ა.შ.) ატანა.
- დაუშვებელია კიბეზე ერთოვლად ორი და მეტი ადამიანის ყოფნა და მოძრაობა;
- საყრდენი სიბრტყის სახეობიდან გამომდინარე, კიბეები უნდა იყოს აღჭურვილი წვეტიანი (მიწაზე მუშაობისას) ან რეზინის (სრიალა ზედაპირზე მუშაობისას) საყრდენებით, რაც გამორიცხავს კიბის გაცურებას;
- კიბეზე ადამიანის მოძრაობისას ან მუშაობისას, თუ ვერ ხერხდება კიბის სათანადო ფიქსაცია (მაგ. დაზიანებული რეზინის ფეხები) ან სამუშაო მოითხოვს მიწოლას და ძალის დატანებას, აუცილებელია კიბე ეჭიროს სხვა ადამიანს;
- თუ კიბის გამოყენებით ხდება სახურავზე ან რაიმე სახის ზედაპირზე ასვლა, კიბის ზედა ნაწილი 2 საფეხურით უნდა აღემატებოდეს მოცემულ სახურავს ან ზედაპირს.
- საცხოვრებელი სახლების ან კორპუსების კიბეებზე მუშაობისას დაუშვებელია პორტატული კიბეების გაჩერება ცალ საყრდენ ფეხზე;
- თუ კიბის გამოყენება ხდება სატრანსპორტო გზაზე ან მის მახლობლად, აუცილებელია სამუშაო ადგილის შემოღობვა და შესაბამისი გამაფრთხილებელი ნიშნების განთავსება.

17.5 ამწე-კალათით მუშაობისას საჭიროა უსაფრთხოების შემდეგი წესების დაცვა:

- ამწე-კალათი უნდა იყოს გამართულ მდგომარეობაში, ეს ეხება, როგორც სავალ ნაწილს, ისე ამწე სისტემას. გამოყენების წინ პასუხისმგებელი პირის (მძღოლის, ოპერატორის) მიერ უნდა მოხდეს ამწე-კალათის შემოწმება ნებისმიერი სახის გაუმართაობაზე.
- ამწე-კალათის მართვა შეუძლია მხოლოდ კომპეტენტურ და მცოდნე პირს;
- ამწის დასაყენებლად უნდა შეირჩეს სწორი და მყარი ზედაპირი, რათა გამოირიცხოს ტექნიკის დაგორება, გაცურება, გადაყირავება და ა. შ. ამწე-კალათის დახრის კუთხე არ უნდა აღემატებოდეს მწარმოებლის მიერ დადგენილ ნორმებს;
- აუცილებლად უნდა იქნეს გათვალისწინებული კონკრეტული ამწე-კალათის ტვირთამწეობა და ტვირთის დიაგრამის მოთხოვნები;
- კალათში ასავლა და ჩამოსვლა ნებადართულია მხოლოდ ამისთვის სპეციალურად განკუთვნილი ადგილიდან;
- ტექნიკის გადაადგილებამდე, ბოლომდე უნდა მოხდეს კალათის დაშვება და კალათში არ უნდა იმყოფებოდეს ადამიანი;
- დაუშვებელია კალათის კიდეებზე სხვადასხვა საგნების განთავსება, აგრეთვე სამუშაოს დამთავრების შემდეგ კალათში სხვადასხვა საგნებისა და ხელსაწყოების დატოვება.
- მაქსიმალურად უნდა იქნეს შენარჩუნებული კალათის სისუფთავე და სიმშრალე;
- საჭაერო ელექტროგადამცემ ხაზების დაცვის ზონაში ამწე-კალათით მუშაობისას, მკაცრად უნდა იყოს დაცული კანონმდებლობით დადგენილი მანძილები ძაბვის ქვეშ მყოფი სადენებიდან.

- ამწე კალათის მიმდებარე ტერიტორია უნდა შემოიფარგლოს გამაფრთხილებელი ნიშნებით ან ლენტით, რათა არ მოხდეს სხვა პირთა და მათ საკუთრებაში არსებული სატრანსპორტო საშუალებების მოხვედრა აწეული კალათის ქვეშ;
- თუ ამწე კალათის გაშლის შემთხვევაში სხვა პირი ან/და მათ საკუთრებაში არსებული სატრანსპორტო საშუალებები ხვდება სამუშაო ზონის არეალში, უნდა შეწყდეს სამუშაო პროცესი არსებული დაბრკოლებების აღმოფხვრამდე;
- ამწე-კალათით სატრანსპორტო გზებზე ან მომიჯნავე ტერიტორიაზე მუშაობისას მუდმივად უნდა იყოს ჩართული შუქციმციმა და განთავსდეს გამაფრთხილებელი საგზაო ნიშნები (მაგ., საგზაო კონუსები).

17.6 საბაზო სადგურების ანძებზე მუშაობისას სავალდებულოა უსაფრთხოების შემდეგი წესების დაცვა:

- ანძაზე ასვლამდე სავალდებულოა ანძის კონსტრუქციის ვიზუალური შემოწმება;
- ანძაზე ასვლა უნდა მოხდეს სპეციალურად დამონტაჟებული კიბის საშუალებით, კიბეებზე მოძრაობის ზოგადი წესების გათვალისწინებით;
- ანძაზე ასვლა უნდა მოხდეს უსაფრთხოების ქამრის გამოყენებით იმგვარად, რომ ადამიანი მუდმივად იყოს ჩაბმული დამჭერ მოწყობილობაზე;
- კიბის დაზიანების ან არ ქონის შემთხვევაში ანძის კონსტრუქციაზე ასვლამდე უნდა განისაზღვროს მაქსიმალურად იოლი და უსაფრთხო გზა ანძაზე ასასვლელად და გამოყენებული იქნეს უსაფრთხოების ქამარი;
- ანძაზე მყოფი პირი მუდმივად უნდა იყოს ჩაბმული უსაფრთხოების ქამრით;
- დაუშვებელია ანძაზე ასვლა და მუშაობა 15მ/წ-ზე მეტი სიჩქარის ქარის დროს, გამოუვალი მდგომარეობის შემთხვევაში უზრუნველყოფილი უნდა იყოს უსაფრთხოების დამატებითი ზომები რისკის მისაღებ დონემდე შესამცირებლად;
- დაუშვებელია ანძაზე ასვლა ძლიერი წვიმის და ჭექა-ქუხილის დროს.

17.7 სამაშველო გეგმა

სიმაღლეზე სამუშაოსათვის პოტენციური ვარდნის შემთხვევების თანამდევი შედეგების სიმძიმის შესამცირებლად, სიმაღლეზე სამუშაოს შემსრულებელი ყველა პირი სამუშაოების დაწყებამდე გაცნობილი უნდა იყოს სამაშველო გეგმას.

სამაშველო გეგმა წარმოადგენს სამუშაო პროცესში მომხდარი ინციდენტისას თანმიმდევრულად განსახორციელებელ სამაშველო ღონისძიებათა ნუსხას, რომლის მიზანია შეამციროს სამაშველო ღონისძიებათა განხორციელებისას დასაქმებულთა ჯანმრთელობის დაზიანების რისკი და უზრუნველყოს სამაშველო ღონისძიებების სწრაფად, უსაფრთხოდ და ეფექტურად ჩატარება.

სამაშველო ღონისძიებები გაწერილია კომპანიის „სიმაღლეზე სამუშაოს დროს მომხდარი ინციდენტებისას სამაშველო გეგმა“-ში.

17.8 მიწის სამუშაოები

მიწის სამუშაოების უსაფრთხოდ შესასრულებლად სავალდებულოა უსაფრთხოების შემდეგი წესების დაცვა:

- სამუშაოების დაწყებამდე უნდა დადგინდეს მოქმედი მიწისქვეშა კომუნიკაციების (ელექტროკაბელები, წყლის მილები, კანალიზაცია, გაზსადენები და ა. შ.) არსებობა;
- მიწისქვეშა კომუნიკაციების არსებობის შემთხვევაში სამუშაოები უნდა შესრულდეს პასუხისმგებელი პირის ზედამხედველობით. საკაბელო ელექტროგადამცემი ხაზების დაცვის ზონაში ან მილსადენების ზონაში მუშაობისას, სამუშაოებს უნდა დაესწროს შესაბამისი სამსახურის წარმომადგენელი;
- მიწისქვეშა კომუნიკაციების ზონაში გათხრითი სამუშაოებისათვის უნდა განისაზღვროს გათხრის მეთოდი (ტექნიკით თუ ხელით), რათა გამოირიცხოს კომუნიკაციების დაზიანების ალბათობა;
- სამუშაოების შესასრულებლად გამოყენებული უნდა იქნეს პოტენციური საფრთხეების შესაბამისი ინდივიდუალური დამცავი აღჭურვილობა;
- ტრანშეის თხრისას სუსტ ან სველ გრუნტში, როდესაც არის ჩამოზვავების საფრთხე, კედლები საიმედოდ უნდა იქნეს გამაგრებული.
- ბუნებრივი ტენიანობის გრუნტებში, თუ არ არის გრუნტის წყლები და ახლოს განლაგებული მიწისქვეშა ნაგებობანი, ვერტიკალურკედლიანი ქვაბულებისა და ტრანშეების თხრა გაუმაგრებლად ნებადართულია ნაყარ სილიან და მსხვილნატეხებიან გრუნტში არაუმეტეს 1 მ სიღრმეზე, ქვიშნარში – 1,25 მ სიღრმეზე, თიხნარსა და თიხაში – 1,5 მ სიღრმეზე.
- თხრილში ჩასვლამდე ვიზუალურად უნდა შემოწმდეს თხრილის კედლების მდგრადობა, განსაკუთრებით, - ნალექის (წვიმა, თოვლი) შემდეგ;
- მიწის სამუშაოების შესრულებისას აუცილებელია სამუშაო ადგილზე მყოფ პირებს ეცვათ უსაფრთხოების ჟილეტები ან სხვა მკვეთრი ფერის და შუქამრეკლებით აღჭურვილი ტანსაცმელი;

17.9 ბეტონის სამუშაოები

ბეტონის სამუშაოების წარმოება დაკავშირებულია ისეთ საფრთხეებთან, როგორცაა ქიმიური დამწვრობა, თვალის დაზიანება და სასუნთქი გზების დაზიანება. აღნიშნული საფრთხეების თავიდან ასაცილებლად საჭიროა შემდეგი უსაფრთხოების წესების დაცვა:

- სამუშაოების წარმოებისას სავალდებულოა შესაბამისი ინდივიდუალური დამცავია აღჭურვილობის გამოყენება, როგორცაა უსაფრთხოების სათვალე, ხელთათმანები და რეზინის ჩექმები;
- ტანსაცმლის მთლიანად უნდა ფარავდეს სხეულს, რათა არ მოხდეს ბეტონის შეხება კანთან;
- ცემენტის გამოყენებისას ან გამშრალი ბეტონის ჭრა/მტვრევის დროს სავალდებულოა რესპირატორის გამოყენება სასუნთქი გზების დასაცავად წარმოქმნილი მტვრისაგან;
- ტანსაცმლის ან ხელთათმანის ბეტონით დასველების შემთხვევაში, საჭიროა დაუყოვნებლივ მოხდეს მისი გამოცვლა ქიმიური დამწვრობის თავიდან ასაცილებლად;
- უპირატესობა უნდა მიენიჭოს მზა ბეტონის გამოყენებას, ვიდრე სამუშაო ობიექტზე მის მომზადებას.
- განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს საზოგადოებისა და გარემოს უსაფრთხოებას;

17.10 პორტატული ინსტრუმენტების უსაფრთხო ექსპლუატაცია

პორტატული ინსტრუმენტების და იარაღების გამოყენებას ახლავს მნიშვნელოვანი საფრთხეები, რომელთაც შუძლია ადამიანის სიცოცხლისთვის და ჯანმრთელობისთვის მნიშვნელოვანი ზიანის მიყენება. ტრავმების გამომწვევ ძირითად მიზეზს წარმოადგენს ინსტრუმენტების და იარაღების არასწორი გამოყენება, სამუშაოსათვის შეუსაბამო, დაზიანებული ინსტრუმენტებისა და იარაღების გამოყენება, შესაბამისი ინდივიდუალური დამცავი აღჭურვილობის გამოუყენებლობა და ა.შ.

იმასათვის, რომ თავიდან ავიცილოთ პორტატულ ინსტრუმენტების გამოყენებასთან დაკავშირებული ინციდენტები, საჭიროა უსაფრთხოების შემდეგი წესების დაცვა:

- კონკრეტული სამუშაოს შესრულებისას უნდა შეირჩეს შესაბამისი ინსტრუმენტი. მაგ. დაუშვებელია ლურსმნის ჩასაჭედებლად ჩაქუჩის ნაცვლად ნაჯახის ყუის გამოყენება;
- ინსტრუმენტები უნდა იყოს ქარხნული, გამართული და არ უნდა აკლდეს რაიმე დეტალი ან ნაწილი;
- გამოყენების წინ ნებისმიერი ინსტრუმენტი უნდა შემოწმდეს ვიზუალურად. ელექტრო ინსტრუმენტების შემთხვევაში საჭიროა სადენების, მაიზოლირებელი და დენის წყაროში შესაერთებელი დეტალების შემოწმება.
- ინსტრუმენტების გამოყენებისას აუცილებელია შესაბამისი ინდივიდუალური დამცავი აღჭურვილობის შერჩევა და გამოყენება (ხელთათმანები, უსაფრთხოების სათვალეები, სმენის დაცვის საშუალებები და ა.შ.).
- დაუშვებელია დანების და სხვა ბასრი საგნების შენახვა ჯიბეებში, აუცილებელია მათი მოთავსება სპეციალურ ჩასადებებში;
- სამუშაოს შესრულებისას ინსტრუმენტები ისე უნდა იყოს განთავსებული სამუშაო უბანზე, რომ გამოირიცხოს მათი ვარდნა სიმაღლიდან (სართულებიდან, კიბეებიდან, ხარაჩოებიდან და ა. შ.) და არ მოხდეს გადასაადგილებელი გზების შეზღუდვა/ჩაკეტვა;
- ნებისმიერი ინსტრუმენტის გამოყენებისა და შენახვისას გათვალისწინებული უნდა იყოს მწარმოებლის მოთხოვნები.

17.11 ელექტროუსაფრთხოება

ელექტროენერგიასთან არასათანადო მოპყრობამ შეიძლება გამოიწვიოს როგორც სხეულის დაზიანება, ისე ფატალური შედეგი, ხანძარი, აფეთქება და ა. შ. სამუშაოები, რომლებიც დაკავშირებულია ელექტროდანადგარების მომსახურებასთან ან სრულდება ელექტროდანადგარების მახლობლად, საჭიროა შესრულდეს კომპეტენტური პირის მიერ, რომელსაც ჰყავს ელექტროუსაფრთხოების საკვალიფიკაციო მოწმობით დადასტურებული შესაბამისი ჯგუფი.

სამუშაოების წარმოებისას ელექტროუსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად აუცილებელია უსაფრთხოების შემდეგი წესების დაცვა:

- ელექტროსამუშაოებისა და ელექტროდანადგარების მახლობლად მუშაობისას, აუცილებელია ელექტროუსაფრთხოების ნიშნების მოთხოვნების დაცვა;
- სამუშაოების დაწყებამდე სასურველია ელექტროდანადგარები და მოწყობილობები არ იმყოფებოდნენ ძაბვის ქვეშ და იყოს სათანადო წესით დამიწებული.
- სამუშაოების დაწყებამდე უნდა მოხდეს ფარული ელექტრო ხაზების იდენტიფიცირება, რათა არ მოხდეს მათთან შემთხვევითი კონტაქტი.
- დაზიანებული ან არასათანადოდ იზოლირებული ელექტროსადენებისა და ინსტრუმენტის აღმოჩენის შემთხვევაში აუცილებელია კომპეტენტური პირის (ზედამხედველი, ელექტრიკოსი) ინფორმირება. პარალელურად ელექტროენერგიის წყაროს გათიშვა ან დაზიანებული ადგილის მონიშვნა, რათა არ მოხდეს სხვა პირთან უნებლიე კონტაქტი;

- სამუშაო უბნებზე ამომრთველ კარადებთან მისასვლელი ყოველთვის უნდა იყოს თავისუფალი, რათა საგანგებო სიტუაციაში დაუბრკოლებლად მოხდეს ელექტროენერჯის გათიშვა; მისასვლელი უნდა განთავისუფლდეს სამუშაოების დაწყებამდე სამუშაოს შემსრულებელი ჯგუფის ან სამუშაო უბნის ხელმძღვანელობის მიერ.
- ნებისმიერი ელექტრული წრედი ითვლება მოქმედად იქამდე, სანამ ადგილზე არ იქნება თვალხილული დამადასტურებელი ნიშანი/ინფორმაცია იმისა, რომ იგი ნამდვილად გათიშულია;
- საჭიროების შემთხვევაში გამოყენებულ უნდა იქნეს შესაბამისი ინდივიდუალური დამცავი აღჭურვილობა (ჩაფხუტი, სათვალე, ხელთათმანები და ა. შ.);
- ელექტროხელსაწყოების გამოყენების დასრულებისთანავე უნდა მოხდეს მათი დენის წყაროდან სრული გათიშვა;
- ელექტროსადენები არ უნდა იყოს ჩამოკიდებული ლურსმანზე, ან ისეთ ადგილზე განლაგებული, სადაც არსებობს მათი დაზიანების ან დასველების შესაძლებლობა;
- ყველა ელექტროდანადგარს უნდა გააჩნდეს სათანადო დამიწება;
- ქვესადგურებთან, ტრანსფორმატორებთან და მსგავსი ტიპის მოწყობილობებთან შეხება დასაშვებია მხოლოდ სათანადო ელექტრო ჯგუფის მქონე ელექტრიკოსებისათვის და ენერგეტიკის სპეციალისტებისათვის წინასწარ მომზადებული სამუშაო ნებართვის საფუძველზე;
- ელექტროდანადგარების მომსახურება უნდა ხორციელდებოდეს მწარმოებლების ინსტრუქციების შესაბამისად;
- ელექტროდენით დაზარალებული ადამიანისათვის პირველადი დახმარების აღმოჩენამდე აუცილებელია დენის წყაროს გათიშვა ან ელექტრული დენის ზემოქმედების წყაროს მოშორება დაზარალებულისაგან დენგაუმტარი საგნის გამოყენებით და სასწრაფო სამედიცინო დამხმარების გამოძახება ნომერზე „112“;

ელექტროდანადგარების ექსპლუატაცია და ელექტროდანადგარების დაცვის ზონაში მუშაობა უნდა განხორციელდეს ტექნიკური რეგლამენტის „უსაფრთხოების ტექნიკის წესები ელექტროდანადგარების ექსპლუატაციისას“ მოთხოვნების შესაბამისად.

საჭაერო და საკაბელო ელექტროგადამცემი ხაზების დაცვის ზონაში სამუშაოები უნდა შესრულდეს „უსაფრთხოების ტექნიკის წესები ელექტროდანადგარების ექსპლუატაციისას“ ტექნიკური რეგლამენტისა და „საჭაერო და საკაბელო ელექტროგადამცემი ხაზების დაცვის ზონებში მუშაობის პროცესში, უსაფრთხოების წესების დაცვის შესახებ“ შპს „მაგთიკომის“ ინსტრუქციის მოთხოვნების შესაბამისად.

17.12 რადიოსიხშირული ველის ზონაში მუშაობა

რადიოსიხშირული ველის ზონაში მუშაობისას სავალდებულოა უსაფრთხოების შემდეგი წესების დაცვა:

- სამუშაოების დაწყებამდე უნდა გამოირთოს შესაბამისი გადამცემი მოწყობილობა;
- მცირე სიმძლავრეებზე მომუშავე მოწყობილობების მომსახურება და რეგულირება შესაძლებელია გამორთვის გარეშეც, თუ სამუშაოების შესრულება მოწყობილობის უკანა მხრიდან ან გვერდიდან;
- ასევე შესაძლებელია სამუშაოების შესრულდეს გადამცემი მოწყობილობის სიმძლავრის შემცირების შემდგომ;
- რადიოსიხშირული ველის ზონაში მუშაობისას რეკომენდირებულია სამუშაოს შემსრულებელთა ხშირი როტაცია, დასაქმებულების დიდი ხნით ელექტრომაგნიტურ ველში ყოფნის თავიდან ასაცილებლად;
- შესაბამისი დამცავი აღჭურვილობის გამოყენება.

17.13 ცხელი სამუშაოები

ცხელ სამუშაოებს განეკუთვნება სამუშაოები, რომლებიც დაკავშირებულია ღია ცეცხლის გამოყენებასთან ან აღნიშნული სამუშაოების წარმოებას თან ახლავს ნაპერწკალი ან სხვა ხანძრის მაპროვოცირებელი გარემოებები (შედულებითი სამუშაოები, კუთხსახეხით მუშაობა, ალით ჭრა და ა. შ.).

ცხელი სამუშაოები წარმოება დაკავშირებულია სხვადასხვა ტიპის დაზიანებების მიღების საფრთხესთან, როგორცაა დამწვრობა, ელექტრული დენის ზემოქმედება, თვალის დაზიანება, სასუნთქი გზების პრობლემები და ა. შ.

ცხელი სამუშაოების უსაფრთხოდ შესრულებისათვის საჭიროა უსაფრთხოების შემდეგი წესების დაცვა:

- სამუშაოების დაწყებამდე უნდა შემოწმდეს დანადგარებისა და ინსტრუმენტების მდგომარეობა;
- სამუშაოების წარმოებისას გამოყენებული უნდა იყოს სახის, ხელების, ფეხებისა და სასუნთქი გზების დამცავი ინდივიდუალური აღჭურვილობა;
- სამუშაოების შემსრულებელს უნდა ეცვას ცეცხლგამძლე ქსოვილის ან ტყავის ტანსაცმელი;
- სამუშაო ადგილი თავისუფალი უნდა იყოს წვადი, ადვილად აალებადი და ფეთქებადი ნივთიერებებისა და საგნებისაგან;
- სამუშაო ადგილი მაქსიმალურად უნდა ნიავედებოდეს;
- სამუშაო ადგილთან ახლოს განთავსებული უნდა იყოს ცეცხლმაქრი.

17.14 ამწე სამუშაოები

ამწე სამუშაოების შესასრულებლად გამოყენება სხვადასხვა ტიპის ტექნიკა და მექანიზმები, როგორცაა ავტომწე, კომპლურა ამწე, ხიდური ტიპის ამწე მექანიზმები, სატვირთოები სპეციალური ამწე მექანიზმით, ჯალამბარი, ავტოკარი, ჩანგლისებური ურიკები ამწე მექანიზმით და ა.შ.

ამწე სამუშაოების უსაფრთხოოდ შესრულებისათვის აუცილებელი უსაფრთხოების შემდეგი წესების დაცვა:

- ამწე სამუშაოების წარმოება უნდა განხორციელდეს ამწე მოწყობილობების მოწყობისა და უსაფრთხო ექსპლუატაციის შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნების გათვალისწინებით;
- წინასწარ შეირჩეს და განისაზღვროს ასაწევი ტვირთის შესაბამისი ამწე ტექნიკა/მოწყობილობა, ამწე საშუალებები (ჯაჭვი, ტროსი, ღვედი, კაუჭი და ა. შ.) და აწევის მეთოდი კომპეტენტური პირის მიერ;
- წინასწარ უნდა მომზადდეს ამწე ტექნიკის განთავსების და გადაადგილების ადგილი, ასევე ტვირთის განთავსების ადგილი;
- ამწე ტექნიკის ოპერატორს უნდა გააჩნდეს შესაბამისი კვალიფიკაციის დამადასტურებელი სერთიფიკატი ან ნებართვა;
- ტვირთის ჩაბმა უნდა განხორციელდეს კომპეტენტური პირის მიერ;
- სამუშაოს დაწყებამდე უნდა მოხდეს ოპერატორის მიერ ამწე ტექნიკისა და საშუალებების შემოწმება. დაზიანების ან დეფექტის აღმოჩენის შემთხვევაში სამუშაო უნდა შეჩერდეს პრობლემის აღმოფხვრამდე;
- ამწე სამუშაოების წარმოება უნდა მოხდეს წინასწარ განსაზღვრული ნიშნის მიცემი პირის საშუალებით, რომელიც წინასწარ შეათანხმებს ამწის ოპერატორთან საკომუნიკაციო ნიშნებს და მათ მნიშვნელობას. დაუშვებელია ამწის ოპერატორისთვის ნიშნების მიცემა ერთზე მეტი ადამიანის მიერ;
- ამწე სამუშაოების შესასრულებლად აუცილებელია გამოიყოს საჭირო რაოდენობის, თუმცა რაც შეიძლება მცირე რაოდენობის პერსონალი. ამწე სამუშაოების წარმოების არეალში დაუშვებელია უცხო პირების ყოფნა და გადაადგილება;
- მაღალი ძაბვის საჭაერო ელექტროგადამცემ ხაზებთან მუშაობისას ამწე საშუალება არ უნდა მიუახლოვდეს აღნიშნულ სადენებს 3 მეტრზე ახლო მანძილზე;
- დაუშვებელია ამწეზე დაკიდული ტვირთის ქვეშ გავლა, გარბენა და მოძრაობა. ასევე აკრძალულია მოძრაობა დაკიდულ ტვირთსა და რაიმე მყარ ობიექტს შორის (მაგ. კედელი, დასაწყობებული მასალა, სატრანსპორტო საშუალება და ტექნიკა), რათა არ მოხდეს ტვირთსა და მყარ ობიექტს შორის ადამიანის ან სხეულის ნაწილის ჭყლეტა;
- დაუშვებელია აწევის ან დაშვების პროცესში მყოფ ტვირთთან მიახლოება, თუ ის იმყოფება იატაკიდან/მიწიდან 0,5 მეტრზე მეტ სიმაღლეზე;
- დაუშვებელია დაკიდებული ტვირთის მანიპულირება ხელით, ტვირთის კონტროლი უნდა განხორციელდეს დისტანციურად, შესაბამისი სიგრძის თოკის გამოყენებით.

17.15 ხელით დატვირთვა-გადმოტვირთვა

ტვირთის სწორად აწევის წესის დაცვა მნიშვნელოვნად ამცირებს ტრავმების ალბათობას, როგორცაა წელის ტკივილი, დაჭიმულობა, კუნთოვანი ქსოვილის დაზიანება და ა.შ.

ტვირთის ხელით დატვირთვის ან გადმოტვირთვის დროს აუცილებელია უსაფრთხოების შემდეგი წესების დაცვა:

- სამუშაო ტერიტორია უნდა იყოს სუფთა და თავისუფალი ზედმეტი საგნებისაგან, ფეხის წამოკვრის ან გაცურების თავიდან ასაცილებლად;
- 30 კილოგრამზე მეტი ტვირთის აწევა უნდა მოხდეს ორი ან მეტი პირის მიერ;
- წინასწარ უნდა განისაზღვროს და მომზადდეს ტვირთის განთავსების ადგილი;
- ტვირთის გადატანისას აუცილებლად უნდა ჩანდეს სავალი გზა;
- ტვირთის აწევისას მუხლი უნდა მოიხაროს დაჩოქების მსგავსად, ფეხები ოდნავ განზე (20-30სმ) და აუცილებელია წელის (ხერხემლის) სწორ პოზიციაში შენარჩუნება;
- მომუშავე პერსონალს არ უნდა ეკეთოს ბეჭედი და სხვა ტიპის ხელის სამკაულები ან სათანადოდ უნდა მოხდეს მათი იზოლირება;
- პერსონალმა უნდა გამოიყენოს ფეხისა და ხელების დაცვის ინდივიდუალური აღჭურვილობა.

17.16 სახიფათო მასალებისა და ნივთიერებების უსაფრთხოება

სახიფათო ნივთიერებებსა და მასალებს განეკუთვნება ქიმიური, ორგანული ან სხვა სახის ნივთიერებები, რომლებთან შეხება ან მათი ზემოქმედების ქვეშ ყოფნა დამცავი ღონისძიებებისა და საშუალებების გარეშე საფრთხე უქმნის ადამიანების სიცოცხლესა და ჯანმრთელობას.

სახიფათო ნივთიერებებსა და მასალებს განეკუთვნება საღებავები, გამხსნელები, კოროზიული ნივთიერებები, სხვადასხვა სახის წებოები, ადვილად აალებადი და ფეთქებადი ნივთიერებები და ა.შ.

სახიფათო მასალებისა და ნივთიერებების მავნე ზემოქმედების თავიდან ასაცილებლად, უნდა გატარდეს შემდეგი ღონისძიებები:

- შესაძლებლობის შესაბამისად მათი ამოღება ხმარებიდან;

- ჩანაცვლება ნაკლებად სახიფათო ნივთიერებებითა და მასალებით;
- სათანადო წესით შენახვა და უსაფრთხოების ნიშნების განთავსება;
- უსაფრთხო ტრანსპორტირება;
- რაც შეიძლება ნაკლები რაოდენობის რეზერვების არსებობა საწყობებში;
- არავატორიზებული შეხების აღმკვეთი ღონისძიებების გატარება;
- შესაბამისი ინდივიდუალური დამცავი აღჭურვილობის გამოყენება;
- სახიფათო ნარჩენების უსაფრთხო გატანა/ტრანსპორტირებისა და განთავსების უზრუნველყოფა;
- რისკის შეფასების შესაბამისად სხვა პრევენციული ღონისძიებების გატარება.

17.17 სატრანსპორტო საშუალებებისა და სამუშაო ტექნიკის უსაფრთხო ექსპლუატაცია

სატრანსპორტო საშუალებებისა და სამუშაო ტექნიკის ექსპლუატაცია და მომსახურება უნდა განხორციელდეს მწარმოებლების რეკომენდაციებისა და ინტრუქციების მიხედვით. ზუსტად უნდა იყოს დაცული ყველა მოთხოვნა, რომელიც უკავშირდება მათ გამოყენებასა და მომსახურებას, რათა თავიდან იქნეს აცილებული ნებისმიერი სახის ინციდენტი და სახიფათო გარემოებები.

შპს „მაგთიკომის“ კუთვნილ და დაქირავებული სატრანსპორტო საშუალებებისა და ტექნიკის მართვის/ექსპლუატაციის უფლება აქვთ მხოლოდ შესაბამისი კატეგორიის მართვისა უფლების მქონე პირებს, რომელთაც გავლილი აქვთ სამედიცინო შემოწმება და მათი ჯანმრთელობის მდგომარეობა არ წარმოადგენს შემაფერებელ გარემოებას სამუშაოების შესრულებისას.

სატრანსპორტო საშუალებებისა და ტექნიკის ექსპლუატაცია უნდა განხორციელდეს იმგვარად, რომ უზრუნველყოფილი იყოს, როგორც კომპანიის სამუშაოებში მონაწილე ადამიანების, ისე საზოგადოების ან მისის გარკვეული ჯგუფების უსაფრთხოება.

სატრანსპორტო საშუალებების უსაფრთხო ექსპლუატაციისათვის სავალდებულოა უსაფრთხოების შემდეგი წესების დაცვა:

- ყოველდღიურად სამუშაოს დაწყებამდე სატრანსპორტო საშუალების გამართულობა უნდა შემოწმდეს მძღოლის მიერ, რაც გულისხმობს საბურავების, სამუხრუჭე სისტემის, სარკეების, ფარების, უსაფრთხოების ღვედების, ზეთისა და ანტიფრიზის დონის და ა.შ. შემოწმებას;
- ავტოსატრანსპორტო საშუალება აღჭურვილი უნდა იყოს მოქმედი კანონმდებლობით გათვალისწინებული უსაფრთხოების ინვენტარით;
- სატრანსპორტო საშუალებების მძღოლებმა უნდა დაიცვან საგზაო უსაფრთხოების წესები, რომელიც დადგენილი საქართველოს კანონმდებლობით და დაემორჩილონ საგზაო ნიშნების მოთხოვნებს;
- სატრანსპორტო საშუალების მართვისას დაუშვებელია ტელეფონზე საუბარი, ასევე კატეგორიულად იკრძალება ნასვამ მდგომარეობაში ან ნარკოტიკული საშუალებების ზემოქმედების ქვეშ ავტომობილის მართვა.
- ნებისმიერი სახის ავტოსაგზაო შემთხვევის შესახებ ინფორმაცია დაუყოვნებლივ უნდა ეცნობოს საპატრულო პოლიციას, შპს „მაგთიკომის“ შრომის უსაფრთხოებაზე პასუხისმგებელ პირს/ორგანოს და უშუალო ხელმძღვანელს.

სამუშაო ტექნიკის უსაფრთხო ექსპლუატაციისათვის სავალდებულოა უსაფრთხოების შემდეგი წესების დაცვა:

- ყოველდღიურად სამუშაოს დაწყებამდე ტექნიკის ოპერატორის მიერ უნდა შემოწმდეს ტექნიკის მდგომარეობა, რაც გულისხმობს საბურავების, მუხლუხობების, სამუხრუჭე სისტემის, ჰიდრავლიკურის სისტემის, გაჟონვების, ბზარების, განათების, უსაფრთხოების სიგნალების, ამწე ან სხვა მოძრავი მექანიზმების/დეტალებისა და ა. შ. შემოწმებას;
- სამუშაოების წარმოებისას ტექნიკის გარშემო არ უნდა იმყოფებოდნენ ადამიანები, ან უზრუნველყოფილი უნდა იყოს ადამიანებსა და ოპერატორს შორის ვიზუალური კონტაქტი;
- საჭიროების შემთხვევაში ტექნიკის გადაადგილება და მუშაობა უნდა განხორციელდეს მედროშის მეშვეობით, ან სამუშაო ადგილი უნდა შემოიღობოს გამაფრთხილებელი საშუალებები;
- სატრანსპორტო გზებზე სამუშაოების წარმოებისას სავალდებულოა საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოების უზრუნველყოფა პასუხისმგებელ სახელმწიფო ორგანოებთან კოორდინაციით და საგზაო უსაფრთხოების ნიშნების განთავსებით;
- დაუშვებელია სამუშაოსათვის შეუფერებელი ან დაზიანებული ტექნიკის ექსპლუატაცია;
- დაუშვებელია ტექნიკის გამოყენება ადამიანების ტრანსპორტირებისათვის;
- ტექნიკის ექსპლუატაციისას დაუშვებელია ოპერატორის მიერ ტელეფონზე საუბარი, ასევე კატეგორიულად იკრძალება ნასვამ მდგომარეობაში ან ნარკოტიკული საშუალებების ზემოქმედების ქვეშ ტექნიკის მართვა.
- სამუშაო ტექნიკის დაზიანების შემთხვევაში, უნდა შეწყდეს ტექნიკის ექსპლუატაცია დაზიანების აღმოფხვრამდე.

17.18 მონიტორიან მოწყობილობებთან მუშაობისას უსაფრთხოებისა და ჯანმრთელობის დაცვის მინიმალური მოთხოვნები

მონიტორიან დანადგარებთან მუშაობის უსაფრთხოები და ჯანმრთელობის მოთხოვნები განისაზღვრება „მონიტორიან მოწყობილობებთან მუშაობისას უსაფრთხოებისა და ჯანმრთელობის დაცვის მინიმალური მოთხოვნების შესახებ ინსტრუქციით“.

18. გარემოს დაცვა

გარემოზე ზრუნვა და გარემოსდაცვითი საკითხების ეფექტური მართვა წარმოადგენს ერთ-ერთ ძირითად ვალდებულებას და უნდა განხორციელდეს საქართველოს კანონმდებლობისა და საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად, რათა დაცული იყოს ადამიანების სიცოცხლე, ჯანმრთელობა და თავიდან იქნეს არიდებული გარემოზე მავნე ზემოქმედება.

შპს „მაგთიკომის“ საქმიანობასთან დაკავშირებული გარემოსდაცვითი რისკების ეფექტური მართვისათვის მნიშვნელოვანია შესაბამისი ღონისძიებების დაგეგმვა და გატარება დაბინძურების პრევენციისა და კონტროლის მიმართულებებით, რომელიც მოიცავს:

- ემისიების პრევენციას ჰაერში;
- მიწისა და წყლის დაბინძურების პრევენციას;
- ნარჩენების მართვას;
- ხმაურსა და მტვერს;
- ელექტრომაგნიტური ველის ზემოქმედების კონტროლს;

18.1 ემისიების პრევენცია

შპს „მაგთიკომის“ საქმიანობიდან გამომდინარე ჰაერში სახიფათო ნივთიერებების ემისიის ძირითად წყაროებს წარმოადგენს:

- სატრანსპორტო საშუალებები და სამუშაო ტექნიკა;
- დენის გენერატორები;
- გაგრილებისა და გათბობის სისტემები;

აღნიშნული საშუალებების შედეგად ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების თავიდან ასაცილებლად და მინიმუმამდე შესამცირებლად უნდა გატარდეს შემდეგი ღონისძიებები:

- რეგულარულად უნდა ხორციელდებოდეს ავტოსატრანსპორტო საშუალებებისა და სამუშაო ტექნიკის მრავლების მომსახურება მწარმოებლების მოთხოვნებისა და რეკომენდაციების შესაბამისად;
- გამოყენებულ უნდა იქნეს მხოლოდ შესაბამისი ხარისხის საწვავი და ლუბრიკანტები;
- მაქსიმალურად უნდა შეიზღუდოს მრავლების ფუჭი მუშაობა;
- სატრანსპორტო საშუალებები და ტექნიკა რომელიც გამოყოფს შავ კვამლს დაუყოვნებლივ უნდა დაექვემდებაროს შემოწმებასა და შეკეთებას;
- გაგრილებისა და გათბობის სისტემების გამოყენებისას დაცული უნდა იყოს მწარმოებლების რეკომენდაციები;
- გამოყენებულ უნდა იქნეს ეკოლოგიურად უსაფრთხო მაცივარ-აგენტები.

18.2 მიწისა და წყლის დაბინძურების პრევენცია

სამუშაოების წარმოებისას მიწისა და წყლის დაბინძურების თავიდან ასარიდებლად, საჭიროა შემდეგი ღონისძიებების გატარება:

- სამუშაო ტექნიკა და სატრანსპორტო საშუალებები უნდა იყოს გამართულ მდგომარეობაში, რათა გამოირიცხოს საწვავისა და ლუბრიკანტების დაღვრა;
- ტექნიკისა და სატრანსპორტო საშუალებების საწვავით სამუშაო უბანზე გამართვის შემთხვევაში უნდა გამოირიცხოს საწვავის დაღვრის შესაძლებლობა სპეციალური საფენებისა ან/და ჭურჭლების მეშვეობით;
- მიწაზე საწვავის დაღვრის შემთხვევაში უნდა მოხდეს დაბინძურებული მიწის მოჭრა/ამოთხრა და სპეციალურ ტომრებში მოთავსება, შესაბამის ნაგავსაყრელზე მათი შემდგომი განთავსების მიზნით;
- არ უნდა მოხდეს სხვადასხვა ნარჩენების გადაყრა წყალში ან მიწაზე;
- დაუშვებელი ნარჩენი ნავთობპროტუქტებისა ან სხვა ტიპის სახიფათო ნარჩენების ჩაღვრა/ჩაყრა წყლებში.

18.3 ნარჩენების მართვა

შპს „მაგთიკომის“ საქმიანობის შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენების მართვა უნდა განხორციელდეს საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად, რაც გულისხმობს ნარჩენების შეგროვებას, დახარისხებასა და სათანადო წესით განთავსებას.

ნარჩენების მართვა უნდა განხორციელდეს იმგვარად, რომ გამოირიცხოს გარემოს დაბინძურება და არ იქნეს გამოწვეული საზიანო ხმაური და სუნნი.

ნარჩენების შეგროვება, ტრანსპორტირება და განთავსება უნდა განხორციელდეს ნარჩენების სახეობების, მახასიათებლებისა და შემადგენლობის მიხედვით, რათა ხელი შეეწყოს მათ შემდგომ გადამუშავებას.

ნარჩენები უნდა დაიყოს სამ კატეგორიად:

- სახიფათო ნარჩენები - კოროზიული, რეაქტიული, აალებადი, ფეთქებადი ტოქსიკური;
- არასახიფათო ნარჩენები;
- ინერტული ნარჩენები - ზედმეტი ბეტონი, გაქვავებული ცემენტი, აგური და ა.შ.

სახიფათო ნარჩენების ეფექტური მართვისათვის საჭიროა შემდეგი წესების დაცვა:

- სახიფათო ნარჩენების შეგროვება უნდა მოხდეს სპეციალურ კონტეინერებში;
- შესაბამის კონტეინერებზე უნდა განთავსდეს გამაფრთხილებელი და საინფორმაციო ნიშნები;
- კონტეინერებზე წვდომა უნდა ჰქონდეთ მხოლოდ წინასწარ განსაზღვრულ პირებს;
- დაუშვებელი სახიფათო ნარჩენების შეგროვება კონტეინერების გარეთ და მათი გადაყრა საკანალიზაციო არხებში, მიწისზედა და მიწისქვეშა წყლებში. დაწვა ან დამუშავება შესაბამისი ნებართვის მქონე დანადგარების გარეთ;
- დაუშვებელია სახიფათო ნარჩენების სხვა სახის სახიფათო ნარჩენებთან ან სხვა ნარჩენებთან შერევა;
- ნარჩენების ტრანსპორტირება და საბოლოო განთავსება უნდა განხორციელდეს კანონით განსაზღვრული მოთხოვნების შესაბამისად.

არასახიფათო ნარჩენების შეგროვება და შენახვა უნდა განხორციელდეს დახარისხების გზით მათი შემდგომი გადამუშავებისა და განთავსების მიზნით. არასახიფათო ნარჩენების შეგროვება უნდა მოხდეს შემდეგ სახეობებად:

- მინის ნარჩენები;
- თუნუქისა და სხვა მეტალის ნარჩენები;
- ზოგიერთი პლასტიკი;
- ქაღალდი/მუყაო და ა. შ.

ინერტული ნარჩენების გამოყენება შესაძლებელია მშენებლობაში ან მათი განთავსება უნდა მოხდეს შესაბამის ნაგავსაყრელზე.

თხრილებისა და არხების გათხრის შედეგად ამოღებული მიწის ზედა ფენის განთავსება უნდა მოხდეს სპეციალურად განკუთვნილ ადგილას იმგვარად, რომ გამოირიცხოს მისი გაზნევა და ჩარეცხვა ნალექის შედეგად.

18.4 ხმაური და მტვერი

სამუშაოები, რომლებიც დაკავშირებულია სატრანსპორტო საშუალებებისა და ტექნიკის გამოყენებასთან, ასევე სანგრევი, საჭრელი ინსტრუმენტების გამოყენება შესაძლოა გახდეს ძლიერი ხმაურისა და მტვრის მიზეზი, რაც საფრთხე უქმნის როგორც თანამშრომელთა უსაფრთხოებას, ასევე საზოგადოების წევრების ჯანმრთელობას, უსაფრთხოებასა და კომფორტს.

სამუშაოების წარმოებისას ხმაურისა და მტვრის მავნე ზემოქმედების შესამცირებლად უნდა გატარდეს შემდეგი ღონისძიებები:

- სამუშაო ტექნიკისა და სატრანსპორტო საშუალებების ხმის ჩამხშობი სისტემა უნდა იყოს გამართულ მდგომარეობაში;
- სამუშაო ტექნიკისა და სატრანსპორტო საშუალებების ძრავები უნდა გამოირთოს, თუ არ სრულდება რაიმე სამუშაო;
- სამუშაო ტერიტორიაზე ტექნიკისა და სატრანსპორტო საშუალებების მოძრაობისას უნდა დაწესდეს სიჩქარის შეზღუდვა;
- მაქსიმალურად უნდა იქნეს თავიდან არიდებული ღამის საათებში მუშაობა;
- საჭიროების შემთხვევაში უნდა მოხდეს სამუშაო ტერიტორიის მორწყვა წყლით მტვრის წარმოქმნის თავიდან ასაცილებლად.
- სამუშაოების შესრულებამდე უნდა მოხდეს შეხებაში მყოფი საზოგადოების ინფორმირება შესაძლო ხმაურის შესახებ.

18.5 ელექტრომაგნიტური ველის ზემოქმედების კონტროლი

ელექტრომაგნიტური ველის მავნე ზემოქმედებისაგან საზოგადოების დასაცავად სავალდებულოა შემდეგი ღონისძიებების გატარება:

- ელექტრომაგნიტური ველის წარმოქმნელი მოწყობილობების მიერ გამოსხივებული ენერჯის დონე უნდა შესაბამისობაში იყოს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ ნორმებს;
- საჭიროების შემთხვევაში დანადგარები და მოწყობილობები უნდა შემოიღობოს და განთავსდეს გამაფრთხილებელი და საინფორმაციო ნიშნები;
- საჭიროების შემთხვევაში უნდა მოხდეს საზოგადოების წევრების ინფორმირება პოტენციური საფრთხეებისა და პრევენციული ღონისძიებების შესახებ პირდაპირი კომუნიკაციის გზით.

19. შენობა-ნაგებობების უსაფრთხოება

შპს „მაგთიკომის“ კუთვნილებაში და სარგებლობაში მყოფ შენობა-ნაგებობებში მომუშავე/მყოფი ადამიანებისა და არსებული მატერიალური სიკეთეების დასაცავად ისეთი საფრთხეებისაგან, როგორცაა ხანძარი და სხვა ტიპის საგანგებო სიტუაციები, სავალდებულოა ხანძარსაწინააღმდეგო უსაფრთხოების წესებისა და საგანგებო სიტუაციებზე რეაგირების ეფექტური გეგმის არსებობა, რაც უზრუნველყოფს ფატალური შედეგების, ჯანმრთელობის დაზიანებებისა და ქონებრივი ზიანის პრევენციას.

19.1 ხანძარსაწინააღმდეგო უსაფრთხოება

ხანძარი არის უკონტროლო ცეცხლი, რომელიც საფრთხეს უქმნის ადამიანის სიცოცხელსა და ჯანმრთელობას და მატერიალურ ქონებას.

ცეცხლის გაჩენისათვის საჭიროა სამი ძირითადი კომპონენტის არსებობა:

- ჟანგბადი;
- ცეცხლის წყარო;
- წვადი მასალა.

შესაბამისად, ხანძრის პრევენციისათვის საჭიროა ამ სამი კომპონენტის ურთიერთქმედების რისკის აღმოფხვრა ან მინიმუმადე შემცირება.

წვადი მასალებისა და ნივთიერებების მიხედვით, შეგვიძლია გამოვყოთ 4 კლასის ხანძარი:

- A - მყარი მასალების წვა (ქაღალდი, მუყაო, ხე და ა.შ.);
- B - თხევადი მასალებისა და დნობადი მყარი მასალების წვა (ნავთობ პროდუქტები, საღებავები, გამხსნელები და ა.შ.);
- C - აირების წვა (პროპანი, ამიაკი და ა.შ.);
- E - ელექტრო ცეცხლი (ძაბის ქვეშ მყოფი მოწყობილობების წვა).

შენობა-ნაგებობების დანიშნულებიდან გამომდინარე და პოტენციური საფრთხეების გათვალისწინებით საჭიროა შენობა-ნაგებობები აღიჭურვოს შესაბამისი კლასისა და რაოდენობის ხანძართან ბრძოლის პირველადი საშუალებებით - ხელის და გადასატანი ცეცხლმაქრებით. გარდა ცეცხლმაქრების კლასისა გათვალისწინებული უნდა იქნეს ცეცხლმაქრების შემადგენლობა:

- წყალი - A კლასი ხანძრებისათვის;
- ქაფი - A და B კლასის ხანძრებისათვის;
- მშრალი ფხვნილი - A, B, C და E კლასის ხანძრებისათვის;
- კარბონ დიოქსიდი (CO₂) - E კლასის ხანძრებისათვის.

შენობა-ნაგებობების დანიშნულებიდან გამომდინარე საჭიროა გატარდეს შესაბამისი ხანძარსაწინააღმდეგო ღონისძიებები.

საოფისე შენობების სახანძრო უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად საჭიროა გატარდეს შემდეგი ღონისძიებები:

- შენობებში მუდმივად უნდა იყოს დაცულის სისუფთავე და მოწერიგებულობა. დაუშვებელია ნარჩენებისა და მასალების უკონტროლო დაგროვება, განსაკუთრებით, დერეფნებში, კიბის უჯრედებსა და საევაკუაციო გასასვლელებში;
- ელექტრო მეურნეობა და მოწყობილობები უნდა იყოს გამართულ მდომარეობაში და მუდმივად მოწმდებოდეს კვალიფიციური პერსონალის მიერ;
- ელექტრო მოწყობილობები და დანადგარები სამუშაოს დამთავრების შემდეგ უნდა გაითიშოს დენის წყაროდან, თუ მათი მუდმივი მუშაობა აუცილებლობით არაა განპირობებული;
- სიგარეტის მოსაწევად უნდა გამოიყოს სპეციალური უსაფრთხო ადგილები;
- შენობები უნდა აღიჭურვოს შესაბამისი კლასისა და რაოდენობის ცეცხლმაქრებით ან ხანძრის ქრობის ავტომატური სისტემით;
- პერიოდულად უნდა მოხდეს ცეცხლმაქრებისა და სახანძრო ინვენტარის ინსპექტირება, გაუმართაობის აღმოჩენის შემთხვევაში დაუყოვნებლივ უნდა მოხდეს ინვენტარის ჩანაცვლება;
- შენობების თითოეულ სართულზე ან/და განყოფილებებში თვალსაჩინო ადგილებზე უნდა განთავსდეს საევაკუაციო გეგმები და სახანძრო უსაფრთხოებაზე პასუხისმგებელი პირების საკონტაქტო ინფორმაცია;
- შენობაში მომუშავე თანამშრომლებს გავლილი უნდა ჰქონდეთ ხანძარსაწინააღმდეგო უსაფრთხოების ტრენინგი;
- ხანძრის ან დაკვამლიანების დაფიქსირების შემთხვევაში უნდა მოხდეს სახანძრო განგაშის გააქტიურება და ინფორმაციის დაუყოვნებლივი მიწოდება სახანძრო უსაფრთხოებაზე პასუხისმგებელი პირისათვის ან უშუალო ხელმძღვანელისათვის;
- თუ ხანძარის წყაროს წარმოადგენს ელექტროობა, შესაძლებლობის შემთხვევაში უნდა მოხდეს დენის წყაროს გათიშვა ცენტრალური ამომრთველიდან;
- ხანძრის აღმომჩენ პირს შეუძლია გამოიყენოს ცეცხლმაქრი, თუ დარწმუნებულია, რომ ფლობს შესაბამის ცოდნას და მის სიცოცხლესა და ჯანმრთელობას არ მიადგება ზიანი;

- ევაკუაცია უნდა განხორციელდეს საევაკუაციო გეგმისა და ნიშნების შესაბამისად უსაფრთხო ადგილზე;
- საჭიროების შემთხვევაში გამოძახებულ უნდა იქნეს სახანძრო სამაშველო სამსახური ნომერზე „112“ საწყობებსა და სათავსოებში სახანძრო უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად უნდა გატარდეს შემდეგი ღონისძიებები და მოქმედებები:
  - მუდმივად უნდა იყოს დაცული სისუფთავე და მოწესრიგებულობა. დაუშვებელია ნარჩენებისა და მასალების უკონტროლო დაგროვება, განსაკუთრებით საევაკუაციო გზებზე და გასასვლელებთან;
  - ელექტრო მეურნეობა და მოწყობილობები უნდა იყოს გამართულ მდომარეობაში და მუდმივად მოწმდებოდეს კვალიფიციური პერსონალის მიერ;
  - ელექტრო მოწყობილობები და დანადგარები სამუშაოს დამთავრების შემდეგ უნდა გაითიშოს დენის წყაროდან, თუ მათი მუდმივი მუშაობა აუცილებლობით არ არის განპირობებული;
  - სიგარეტის მოსაწევად უნდა გამოიყოს სპეციალური უსაფრთხო ადგილები შენობების გარე ტერიტორიაზე;
  - თვალსაჩინო ადგილზე უნდა განთავსდეს საევაკუაციო გეგმა და სახანძრო უსაფრთხოებაზე პასუხისმგებელი პირების საკონტაქტო ინფორმაცია;
  - შენობები უნდა აღიჭურვოს შესაბამისი კლასისა და რაოდენობის ცეცხლმაქრებით ან ხანძრის ქრობის ავტომატური სისტემით;
  - პერიოდულად უნდა მოხდეს ცეცხლმაქრებისა და სახანძრო ინვენტარის ინსპექტირება, გაუმართაობის აღმოჩენის შემთხვევაში დაუყოვნებლივ უნდა მოხდეს ინვენტარის ჩანაცვლება;
  - ფეთქებადი და ადვილად აალებადი მასალების შენახვისას დაცული უნდა იყოს კანონმდებლობით დადგენილი წესები;
  - ადვილად აალებადი და წვადი მასალები უნდა განთავსდეს ელექტრო მოწყობილობებისა და დანადგარებისაგან მოშორებით;
  - დაუშვებელია სათავსოებში ადვილად აალებადი და ფეთქებადი მასალების დასაწყობება წვად მასალებთან ერთად.
  - ფეთქებად საშიშ და აალებადი მასალების დასაწყობების ადგილებზე უნდა განთავსდეს გამაფრთხილებელი და ამკრძალავი ნიშნები;
  - საწყობებსა და სათავსოებში დაუშვებელია ცხელი სამუშაოების წარმოება. გამოუვალი სიტუაციების შემთხვევაში საჭიროა სათანადო ზომების მიღება ხანძრის თავიდან ასაცილებლად, როგორცაა ცეცხლმაქრის განთავსება სამუშაო ადგილზე, სამუშაო ადგილის განთავსუფლება წვადი და აალებადი მასალებისა და ნაჩენებისაგან, სათანადო ვენტილაციის უზრუნველყოფა და ა.შ.
  - შენობაში მომუშავე თანამშრომლებს გავლილი უნდა ჰქონდეთ ხანძარსაწინააღმდეგო უსაფრთხოების ტრენინგი;
  - ხანძრის ან დაკვამლიანების დაფიქსირების შემთხვევაში უნდა მოხდეს სახანძრო განგამის გააქტიურება და ინფორმაციის დაუყოვნებლივი მიწოდება სახანძრო უსაფრთხოებაზე პასუხისმგებელი პირისათვის ან უშუალო ხელმძღვანელისათვის;
  - თუ ხანძარს წყაროს წარმოადგენს ელექტროობა, შესაძლებლობის შემთხვევაში უნდა მოხდეს დენის წყაროს გათიშვა ცენტრალური ამომრთველიდან;
  - ხანძრის აღმომჩენ პირს შეუძლია გამოიყენოს ცეცხლმაქრი, თუ დარწმუნებულია, რომ ფლობს შესაბამის ცოდნას და მის სიციცხლესა და ჯანმრთელობას არ მიადგება ზიანი;
  - ევაკუაცია უნდა განხორციელდეს საევაკუაციო გეგმისა და ნიშნების შესაბამისად უსაფრთხო ადგილზე;
  - საჭიროების შემთხვევაში გამოძახებულ უნდა იქნეს სახანძრო სამაშველო სამსახური ნომერზე „112“.

19.2 საგანგებო სიტუაციებზე რეაგირება და ევაკუაცია

საგანგებო სიტუაცია წარმოადგენს გარემოებას, რომელიც აშკარა და მასიურ საფრთხეს უქმნის ადამიანების სიცოცხლეს და ჯანმრთელობას, რომელიც შეიძლება გამოწვეული იყოს ხანძრის, წყალდიდობის, მიწისძვრის, აფეთქების და ნგრევის შედეგად.

საგანგებო სიტუაციებში დიდი მნიშვნელობა ენიჭება თანმიმდევრულ და დროულ მოქმედებას, რათა თავიდან იქნეს აცილებული შემდგომი გართულებები და ინციდენტები, როგორცაა ჭყლეტვა, ადამიანების არასწორი გადაადგილება სახიფათო ადგილებისაკენ და ა. შ.

ნებისმიერი პირი, რომლისთვისაც ცნობილი გახდება საგანგებო სიტუაციის შესახებ, ვალდებულია დაუყოვნებლივ აცნობოს აღნიშნულის შესახებ შრომის უსაფრთხოების სპეციალისტს ან/და უშუალო ხელმძღვანელს. მიწოდებული ინფორმაცია უნდა იყოს მაქსიმალურად სრული და ზუსტი.

შრომის უსაფრთხოების სპეციალისტი უზრუნველყოფს ადამიანთა ევაკუაციას, ევაკუირებულთა აღრიცხვას და მათ უსაფრთხო ადგილზე გადაყვანას.

საჭიროების შემთხვევაში ის პირი, რომლისთვისაც ცნობილი გახდა საგანგებო სიტუაციის არსებობის შესახებ, რეკავს საგანგებო სიტუაციების სამსახურში ნომერზე „112“ და იძახებს შესაბამის დახმარებას (საპატრულო პოლიცია, სამაშველო, სახანძრო, სასწრაფო დახმარება).

ევაკუაციის აუცილებლობის დროს, შრომის უსაფრთხოების სპეციალისტთან დაკავშირების შეუძლებლობის შემთხვევაში, ევაკუაციის პროცესის ხელმძღვანელობის პასუხისმგებლობა ეკისრებათ ხელმძღვანელ თანამდებობაზე მყოფ პირებს (დეპარტამენტის, განყოფილების, ჯგუფის ხელმძღვანელს).

ევაკუაციის პროცესის სწორად და უსაფრთხოდ წარმართვისათვის საჭიროა შემდეგი წესების დაცვა:

- საევაკუაციო გზები და სათადარიგო გასასვლელები მუდმივად თავისუფალი უნდა იყოს ნებისმიერი დაბრკოლებებისაგან (სხვადასხვა ნივთები, ნარჩენები და. ა.შ.);
- შენობა-ნაგებობების თითოეულ სართულზე განთავსებული უნდა იყოს საევაკუაციო გეგმები, პასუხისმგებელი პირებისა და სამაშველო სამსახურების საკონტაქტო ინფორმაციის მითითებით.
- ევაკუაციის საჭიროების შემთხვევაში უნდა მოხდეს კონკრეტულ ტერიტორიაზე მყოფი ადამიანების ინფორმირება დამონტაჟებული განგაშის სიტემის გააქტიურებით ან ხმამაღალი ყვირილით;
- ევაკუაციის დროს დაუშვებელია ლიფტების გამოყენება;
- თითოეული ევაკუირებული ადამიანის გადაყვანა უნდა მოხდეს წინასწარ დათქმულ შეკრების ადგილზე;
- პირველ რიგში უნდა მოხდეს დაზარალებულებისა და შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა ევაკუირება და მათთვის შესაბამისი გადაუდებელი დახმარების გაწევა;
- საჭიროების შემთხვევაში შეძლებისდაგვარად უნდა მოხდეს სამაშველო სამსახურებისათვის დახმარების გაწევა მათი მითითებების შესაბამისად.

ევაკუაციის პროცესის დასრულების შემდეგ უნდა გადამოწმდეს, იმყოფება თუ არა ყველა თანამშრომელი შეკრების ადგილზე. ხანძრის დროს პერსონალის ევაკუაცია უნდა განხორციელდეს საგანგებო სიტუაციებზე რეაგირების გეგმის შესაბამისად.

20. პასუხისმგებლობა უსაფრთხოებისა და გარემოს დაცვის წესების დარღვევისათვის

ზემოთაღნიშნული შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოს დაცვის წესებისა და მოთხოვნების დარღვევა ან/და არაჯეროვანი შესრულება, გამოიწვევს დამრღვევი თანამშრომლების დისციპლინარულ პასუხისმგებლობას:

- პირველი შემთხვევა - შენიშვნა;
- კალენდარული წლის განმავლობაში მეორე შემთხვევა - საყვედური;
- კალენდარული წლის განმავლობაში მესამე შემთხვევა - გაფრთხილება სამსახურიდან გათავისუფლების შესახებ;
- კალენდარული წლის განმავლობაში მეოთხე შემთხვევა - სამსახურიდან გათავისუფლება.

21. სამუშაო სივრცეში მომხდარი უბედური შემთხვევები და ინციდენტები

სამუშაო სივრცეში უბედური შემთხვევა წარმოადგენს სამუშაო პროცესში ან სამუშაო პროცესთან დაკავშირებით მომხდარი შემთხვევა, რომელსაც შედეგად მოჰყვა დასაქმებულის ან სხვა პირის ჯანმრთელობის დაზიანება, შრომისუნარიანობის შეზღუდვა ან დაკარგვა, გარდაცვალება ან მისი უგზო-უკვლოდ დაკარგულად აღიარება

სამუშაო სივრცეში ინციდენტებს განეკუთვნება საშიში შემთხვევები, კერძოდ, იდენტიფიცირებადი მდგომარეობა (ტექნიკური ინციდენტი, სიმაღლიდან ვარდნა, აფეთქება, ხანძარი, მავნე ნივთიერების გაჟონვა და სხვა), რომელმაც შეიძლება გამოიწვიოს მატერიალური ზიანი ან/და სხვა არასასურველი შედეგები, ისევე როგორც გარემოსათვის ზიანის მიყენების შემთხვევები.

ნებისმიერი ზემოაღნიშნული შემთხვევასა და ინციდენტზე უნდა ჩატარდეს მოკვლევა, რათა დადგინდეს შემთხვევის/ინციდენტის გამომწვევი მიზეზები და მოხდეს შესაბამისი და ეფექტური ღონისძიებების დაგეგმვა მომავალში მსგავსი შემთხვევების/ინციდენტების გამეორების თავიდან ასაცილებლად.

21.1 უბედური შემთხვევების სახეები

შედეგის სიმძიმის მიხედვით, უბედური შემთხვევები იყოფა შემდეგ კატეგორიებად:

- მსუბუქი უბედური შემთხვევა - უბედური შემთხვევის გამო დაზიანება შრომისუნარიანობის დაკარგვით 3 დღემდე;
- საშუალო სიმძიმის უბედური შემთხვევა – უბედური შემთხვევის გამო დაზიანება შრომისუნარიანობის დაკარგვით 3 დღიდან 40 დღემდე;
- მძიმე უბედური შემთხვევა – უბედური შემთხვევის გამო მუდმივი შრომისუნარიანობის განვითარება ან ჯანმრთელობის მძიმე დაზიანება ან/და დროებითი შრომისუნარიანობის განვითარება 40 კალენდარულ დღეზე მეტი ხნით;
- ფატალური უბედური შემთხვევა – უბედური შემთხვევის გამო ადამიანის (დასაქმებულის ან სხვა პირის) სამუშაო ადგილზე ან უბედური შემთხვევიდან 1 წლის განმავლობაში გარდაცვალება;
- მასობრივი უბედური შემთხვევა – უბედური შემთხვევის გამო 3 ან მეტი ადამიანის დაშავება, მათ შორის 1 მძიმე უბედური შემთხვევა ან 1 ფატალური უბედური შემთხვევა;

21.2 უბედური შემთხვევის შეტყობინება

ნებისმიერი შემთხვევის/ინციდენტის დროული და ეფექტური მოკვლევებისთვის საჭიროა აღნიშნული შემთხვევის/ინციდენტის შესახებ ინფორმაციის დროული შეტყობინება.

კომპანიის თითოეული თანამშრომელი, რომელსაც შეემთხვა ან შეესწრო უბედურ შემთხვევას ანდა ინციდენტს ვალდებულია (თუ ჯანმრთელობის მდგომარეობა იძლევა ამის შესაძლებლობას):

- დროულად და სრულად მიაწოდოს ინფორმაცია მომხდარი შემთხვევის შესახებ უშუალო ხელმძღვანელს და შრომის უსაფრთხოების სამსახურს;
- უშუალო ხელმძღვანელი ვალდებულია შრომის უსაფრთხოების გადაამოწმოს შრომის უსაფრთხოების სამსახურთან შესაბამისი შეტყობინების მიღება;
- მომხდარი შემთხვევის შედეგებიდან/პოტენციური შედეგებიდან გამომდინარე, შემთხვევის თვითმხილველი პირი იძახებს შესაბამის დახმარებას ნომერზე „112“;
- დაიცვას სამუშაო სივრცეში უბედური შემთხვევის ადგილი და უცვლელად შეინარჩუნოს იგი კომპეტენტური საგამოძიებო ორგანოების წარმომადგენელთა მისვლამდე, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც აუცილებელია ზომების მიღება პირის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის დასაცავად ან სერიოზული ეკონომიკური ზიანის თავიდან ასაცილებლად.

21.3 შემთხვევის შესახებ შესაბამისი ორგანოების ინფორმირება

საშუალო სიმძიმის, მძიმე, ფატალური ან მასობრივი უბედური შემთხვევის შესახებ, შემთხვევიდან 24 საათის განმავლობაში ინფორმაცია უნდა მიეწოდოს:

- შესაბამის დასაქმებულთა გაერთიანებას (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) და დასაქმებულთა წარმომადგენელს შრომის უსაფრთხოების საკითხებში, ასეთის არსებობის შემთხვევაში;
- სამართალდამცავ ორგანოებს სამუშაო სივრცეში მომხდარი უბედური შემთხვევის დროს და იმ შემთხვევაში, თუ უბედურ შემთხვევასთან დაკავშირებული ფაქტები დანაშაულის ნიშნებზე მიანიშნებს;
- შრომის ინსპექციის სამსახურს – საშუალო, მძიმე, ფატალური და მასობრივი უბედური შემთხვევების დროს.

21.4 უბედური შემთხვევების მოკვლევა

უბედური შემთხვევების აღრიცხვა, მოკვლევა და ანგარიშგება უნდა განხორციელდეს საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის 2018 წლის 12 სექტემბრის #01-11/5 ბრძანებით დამტკიცებული „სამუშაო სივრცეში მომხდარი უბედური შემთხვევებისა და პროფესიული დაავადებების აღრიცხვის წესის და ფორმის, მოკვლევის პროცედურისა და ანგარიშგების წესის“ შესაბამისად.

უბედური შემთხვევების რეგისტრაცია უნდა განხორციელდეს უბედური შემთხვევების რეგისტრაციის ელექტრონულ ჟურნალში (დანართი N6).

22. დასაქმებულთა უზრუნველყოფა უბედური შემთხვევის დაზღვევით

კომპანია თითოეულ დასაქმებულს უზრუნველყოფს იმ უბედური შემთხვევის დაზღვევით, რომელიც დასაქმებულს შეემთხვა სამუშაო პროცესში ან სამუშაო პროცესთან დაკავშირებით.

კომპანია უზრუნველყოფს თითოეული დასაქმებულისათვის სადაზღვევო პირობებისა და სარგებლობის წესის შესახებ ინფორმაციის მიწოდებას, ხოლო დასაქმებულები ვალდებული არიან გაეცნონ მიღებულ ინფორმაციას და დაადასტურონ გაცნობა ხელმოწერით.

საჭიროების შემთხვევაში უბედური შემთხვევით სარგებლობისათვის დასაქმებული ვალდებულია, დაუყოვნებლივ მიაწოდოს შემთხვევის შესახებ სრული და ზუსტი ინფორმაცია შესაბამის სადაზღვევო კომპანიას ცხელი ხაზის ნომერზე დარეკვით, კომპანიის შრომის უსაფრთხოების სამსახურს და უშუალო ხელმძღვანელს, რომელიც, თავის მხრივ, ვალდებულია, შრომის უსაფრთხოების სამსახურს სამსახურეობრივი მეილის საშუალებით მიაწოდოს შემთხვევის შესახებ შემდეგი ინფორმაცია:

- დასაქმებულის სახელი და გვარი;
- შემთხვევის დრო და ადგილი (ზუსტი მისამართი, სამუშაო ადგილი);
- შემთხვევის შემდეგ დაზარალებულის ან/და მისი თანხმლები დასაქმებულის მიერ განხორციელებული ქმედები;
- სხვა დამატებითი ინფორმაცია.

შესაბამის სადაზღვევო კომპანიისთვის საჭირო დოკუმენტების შეგროვებასა და მიწოდებას უზრუნველყოფს შრომის უსაფრთხოების სამსახური.

23. სადავო საკითხების მართვა

შრომის უსაფრთხოების საკითხებთან დაკავშირებით თანამშრომლებს, განყოფილებებს და მენეჯერებსა და დაქვემდებარებულებს შორის სადავო საკითხები გადაწყვეტაში უნდა მოხდეს შრომის უსაფრთხოების სამსახურის ჩართვა.

შრომის უსაფრთხოების სამსახური უზრუნველყოფს სადავო საკითხებთან დაკავშირებით მოდავე და სხვა დაინტერესებული მხარეების პოზიციების მოსმენას, საჭიროების შემთხვევაში სხვადასხვა მტკიცებულებების მოპოვებას და შესაბამისი რეკომენდაციის გაცემას (საჭიროების შემთხვევაში წერილობითი დასკვნის სახით).

თუ დასაქმებული თვლის, რომ მისთვის მიცემული დავალების შესრულება საფრთხეს უქმნის მისი ან/და მესამე პირის სიცოცხლესა და ჯანმრთელობას ან/და წარმოადგენს უსაფრთხოების წესების დარღვევას, მას აქვს უფლება უარი განაცხადოს სამუშაოს შესრულებაზე და დაუსაბუთოს უშუალო ხელმძღვანელს უარის მიზეზი.

თუ უშუალო მენეჯერი არ ეთანხმება დაქვემდებარებულის პოზიციას, მან უნდა დაუსაბუთოს დასაქმებულს, რომ მის მიერ სამუშაოს შესრულება არ წარმოადგენს უსაფრთხოების წესების დარღვევას და საფრთხეს, ხოლო თუ დასაქმებული მაინც არ იზიარებს მის პოზიციას, უშუალო მენეჯერმა უნდა მიმართოს შრომის უსაფრთხოების სამსახურს და მიაწოდოს ინფორმაცია სადავო საკითხთან დაკავშირებით.

თუ უშუალო მენეჯერი არ იზიარებს დასაქმებულის პოზიციას და მოითხოვს მისგან სამუშაოს უპირობო შესრულებას და დასაქმებული თვლის, რომ ამით ირღვევა მისი უფლებები, მას შეუძლია საჩივრით მიმართოს კომპანიის კადრების სამსახურს.

საჩივრის წარდგენის, მიღებისა და განხილვის წესი განისაზღვრება კომპანიის მიერ დამტკიცებული „თანამშრომელთა საჩივრების განხილვის წესი და პროცედურების“ შესაბამისად.

24. ცვლილებების მართვა

ნებისმიერი სახის ცვლილება, რომელიც ეხება შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვით კანონმდებლობას, პასუხისმგებლობებს, პროცედურებს და წესებს, დაუყოვნებლივ უნდა იქნეს ასახული შესაბამის დოკუმენტში და მოხდეს იმ თანამშრომლებისა და განყოფილებების ინფორმირება, რომელთა საქმიანობასაც ეხება აღნიშნული ცვლილება.

სამუშაოების შესრულებისას, დადგენილი წესებიდან ნებისმიერი გადახვევა უნდა შეთანხმდეს უშუალო ხელმძღვანელთან და შრომის უსაფრთხოების სპეციალისტთან, ამასთან უნდა მოხდეს გადახვევის აუცილებლობის დასაბუთება რისკების შეფასების გათვალისწინებით.